СВОБОДА
LIBERTY

Часопись для руского народа в Америці і орган „Руского Народного Союза".

Рік XIV. Скрентон, Па., Четвер, 11-го Жовтня, 1906. Число 41. — Vol. XIV. Scranton, Pa., Thursday, October 11, 1906. No. 41.

Від Головного Уряду Р. Н. Союза в Америці.

Розмет за місяць Септембер 1906.

За померших членів і за случай калїцтва:

Відділ 113, Теодор Добош, помер 21-о Септембра, 1906	1000 дол.
Відділ 85, Гнат Осадець, помер 25-о Септембра, 1906	1000 „
Відділ 72, Василь Даньчак, за утрату лївої ноги	200 „
Відділ 72, Андрій Звіржиньский, за утрату правої ноги	200 „
Відділ 14, Василь Болещак, на удержане родини	100 „
Відділ 119, Андрій Сивик, за нездібність до праці	100 „
Відділ 114, Іван Фецко, за утрату ока	100 „
Разом	2700.00
Платня головних урядників за Сеп.	155.00
Адміністрация „Союза" за Септембер	200.77
Весь розхід виносить	3055.77

Розмет платить 5.790 членів записаних на цїле посмертне і 504 членів записаних на пів посмертного.

Крім того кождий член платить за орґан „Союза" по 10 центів, на Фонд Резервовий по 2 центи, на Фонд Народний по 1 центі, на Фонд Бідних по 1 цент.

Разом платить: член на цїле посмертне **65 цнт.** а на половину посмертного **40 цнт.**

К. Кирчів, предсїдатель. *С. Ядловский*, секретар.
А. Шаршонь, касієр.

Повідомлене

для всїх відділів Р. Н. Союза.

ПП. Секретарі!

Отсим повідомляю вас, що кождого місяця належить ся повідомити мене: хто був принятий до братства, хто вимазаний; хто був принятий в нерестунним листом, а хто взяв переступний лист; хто змінив посмертне на скілько і кому записав; хто оженив ся; хто помер; скілько членів повіствло в братстві на цїле а скілько на половину посмертного. — Всї такі зміни треба написати на Місячній Справі, т. е. на картцї, котра прийде вам з кождим розметом і ту картку по кождим митингу або найдальше до 29-го заслати (разом з деклярациями і переступними листами, если які будуть, на адресу:

Theo. Labowsky,
Box 76, Jersey City, N. J.

Після тої місячної справи прийде вам слїдуючий розмет, а котре братство не пришле такого повідомлення на час, то его розмет буде такий сам, який був попередний, а члени, котрих братство хотїло приняти або вимазати, не будуть приняті анї вимазані аж доперва на другий місяць, бо на 30-го замикає ся рахунок членів і розсилає ся розмет.

Теодозій Лабовский,
рекорд. секр. Союза.

Читайте!

На підставі ухвали Конвенциї „Союза", кожде братство приналежне до „Союза", повинно мати отсї книжки:

1) **Книжку членів** (іменослов).

2) **Книжку місячних складок.**

3) **Книжку касову і протоколову.**

На сї книжки повинно кожде братство заслати 5 долярів до каси „Союза".

Оголошене.

Отсим повідомляю Вас ПП. Секретарі, що принимаючи від 1. Августа б. р. членів до Р. Н. С. маєте від кождого нововступаючого відбирати: 1) вступне після лїт, так як було перше, 2) за грамоту 25 цнт., 3) відзнака 75 цнт., 4) книжочка 10 цнт., 5) на фонд резервовий 2 цнт., 6) фонд бідних 1 цнт. і 7) фонд народний 1 цнт. При вступі нових членів маєте уважати, аби члени були здорові, чесні і добрі Русини і щоб не перевисшали 40 лїт житя. Ті, котрі мають висше 38 лїт а не скінчених 40, мають предложити метрику рожденя або який иньший документ, котрий би посьвідчив про їх вік.

С. Ядловский, голов. секретар.

НОВИНКИ.

КАЛЕНДАР.

Жовтень.

11	Ч.	Харитона, Вяч.
12	П.	Кipiяка, Теоф.
13	С.	Григорія
14	Н.	19. Пр. В.
15	П.	Кипріяна
16	В.	Діонисия
17	С.	Єротея Вер.

В Juniataville, Pa. згоріла дня 30 вересня с. р. шахта, не знати з якої причини. Еще в суботу в ней робили там, а в вечер о 8-мій годинї зачало горіти. Всї балери суть попсуті і хто знає, коли зачнуть робити. Около 300 людий, по більшій части галицких і угорских Русинів утратило роботу. Страти величезні.

Іван Фариняк.

Штрайк. Звертає ся увагу робітників Русинів, що в Пітсбурґу, Па. в леярни желїза Суттона є штрайк.

В Нентікок, Па. забив в майнах вибух газу гірника Мартина Повальського на смерть. а Михайла Вавжицкого поранив тяжко.

В Толїдо, Огайо. притрафили ся на доках колії „Ohio Central" недавно аж три нещасливі випадки в однім дни, з котрих два закінчили ся смертию, а третий сильним попаренем чоловіка. Ведро, наповнене рудою желїзною, спущене на линві в глубину парохода „E. C. Pope", ударило робітника Франца Шидловского в голову і на місци забило. В чотири години по тім убило ведро з вуглями, спущене линвою, робітника Джемса Лярнера, а пара з кітла на тім самім доку попарила дуже сильно знов робітника Вілляма Куртіса.

В Дітроіт, Міш. упав 40 лїтний Іван Мелька, зам. під 845 Vincwood ave., працюючи в фабриці Railway Steel Spring Co. припадково до кипячої води, а відки его витягнено вже на пів звареного. Серед найбільших мук памятав він все більше о жені і родині ніж о собі, бо безустанно жадав, щоби вівзано до него жінку. Безвихідно хорого перевезено до Нагреґа шпиталю.

В Філадельфії, Па., повісив ся Антін Яворович з Кемден в ратушевій вязници на власних шельках на поручках ліжка. Вже від якогось часу діставав він так сильні напади умислової хороби, що его співмешканці були змушені повідомити о тім полїцию, щоби ним заняла ся. Полїция забрала его і умістила хвилево в арештах ратушевих. То арештоване так подїлало на вже і так сильно роздражнені нерви Яворовича, що він в приступі облуду відобрав собі житє.

Минулого року затопилось в мори загалом 389 пароплавів і 649 плахвярок; разом 1038, або майже 3 судна на кождий день в роцї.

Величезний тунель. Сими днями отворено новий тунель, що лучить Ню Йорк з Ню Джерсі. Тунель довгий на 18 кільометрів і йде на 600 стіп попід ріку Гудсон. Складає ся він з величезних сталевих рур о промірі 25 стіп.

В Ню Йорку живе 400,000 Італїйців, котрі суть власниками пропертий вартости 40 мілїонів долярів а в ріжних банках мають около 100 мілїонів долярів. В містї Ню Йорку є около 200 італїйских товариств. 30 італїйских імігрантів на кождих 100 вертають по кількох лїтах до краю, але 20 з них вертають вскороті назад до Америки.

В так званій „Castle Garden" на Ellis Island в Ню Йорку, Н. Й. арештовано оногди Самуеля Б. Шроковского, тілько що прибувшого кораблем „Germania" еміґранта зі Швециї, котрий був оскаржений о рабунок, поповнений еще в Швециї. Судия відмовив якої небудь кавциї.

Освободжене політичних вязнів. З Варшави пишуть: Дня 8 вересня с. р. в суботу о год. 7. вечером заїхав перед головний павільон шпиталю для божевільних у Творках віз, з котрого висїло трех прилично одягнених мужчин. Запитані швайцером, чого хотять, вийняли з кишені револьвери і змусили наляканого воротаря до мовчаня. При вході поставили варту і, очевидно, добре обізнані з розкладом будинку, спішно пішли до відділу для мужчин, де находили ся під лїкарскою обсервациєю політичні вязні Кожуховский і Сокульский. Положаючи по дорозї шпитальну службу револьверами, напасники вивели з собою обох тих вязнів, сїли на віз і від'їхали в сторону близького лїса. Напад і уведене вязнів виконано так швидко, що поки управа і служба шпиталю прочуняла, віз щез в туманах куряви. Начальний лїкар повідомив о тім найблизшого урядника, а сей зараз запорядив погоню, висилаючи в сторону лїса полїцию і військо. Але слїдів воза затерли ся на луці, що лежить довкола шпиталя. Варшавска полїция також не прийшла на слїд сміливих напасників.

Коло міста Плоцка є село Повсїнсо, повне всїляких хрунів, зрадників та ще инших калакунів. Мешканці того села хрунили все та були першими страйколомами в часї весняних та лїтних робіт по инших селах. Селяни з сусїдних сел нераз просили їх та перестерігали, аби їм не шкодили; а коли побачили, що то всьо не помагає, підпалили тото хрунівське село на чотирох рогах, та навіть не дозволили его нікому ратувати. Так вміють люди карати хрунів.

Російскі революционери в Лондонї. „Pall Mall Gazette" оповідає, що Лондон є головним осїдком російских анархістів. Укладають вони в Лондонї усї пляни заговорів і приготовляють замахи. Найлїпші бомби, ужиті при замахах на високих державних достойників, між иншими і на Столипіна, були фабриковані в Лондонї.

З Петербурга доносять, що Рачковский і Комісаров, які організували жидівскі погроми, друкували брошури і відозви взиваючі народ до убийства — щастили знов урядниками міністерства внутрішних справ. А „Союз русскихъ людей", що організував погроми в Одесї і Седльцях дістав від царя дар в сумі $12.500. З сего видимо, що цар: его уряд явно похваляють вбивство ба навіть заохочують до него.

Втікачі з Росиї. З Берлина доносять, що число втікачів з Росиї прибрало в послїдних кількох тижнях так великі розміри, як ще нїколи доси. Через стацию Руґелебен коло Шпандави переїздить що дня 2000 людий з Росиї, котрі втікають за море, а окремі поїзди перевозять їх до Гамбурґа. Бреми або Ротердаму, звідки они мають дальше їхати. Найбільше їде Жидів а між ними буває богато родин, в котрих нема анї одного дорослого мужчини; батьки або старші сини погибли підчас звісних погромів. Та й в Підволочисках, як звідтам доносять, повно втікачів з Росиї Жидів, а Львів так само ними переповнений. У Львові проживає крім того ще й богато польскої інтелїґенциї з ріжних сторін з Росиї, а той наплив втікачів спричинив таку дорожнечу мешкань і средств поживи, яка ще доси нїколи не бувала.

Міністерство судівництва у Відни видало сими днями слїдуюче розпоряджене: Виконуючи міжнародні постанови, ухвалені в Парижи в справі нищення торговлї дівчатами, установило міністерство внутрішних справ дирекцію полїциї у Відни централею надзору над тою торговлею. Та централя буде мати на меті: 1) збирати спостереженя що до торговлї дівчатами; 2) старати ся о одноцільний надзір над гандлярами дівчат в кождім краю; 3) видавати потрібні розпорядженя за посередництвом дотичних властий; 4) улекшувати зносини краєвих властий безпечности з такимиж властями за границею в цїли поборювання торговлї дівчатами.

Треба уміти собі порадити — подумав собі дванайцятьлїтнїй хлопець — привівши свого маленького братчика на полїцию в Берлинї, і сказавши, що то якась дитина, котра заблукала ся. Надармо допитували ся урядники на полїциї дитини, чия она і як називає ся; тай нїхто не зголошував ся на полїцию, що єму пропала десь дитина. Нарешті прийшов вечером на полїцию якийсь хлопець і спитав, чи нема тут его брата. Показало ся тепер, що то був той сам хлопець, що рано привів дитину, лиш він тепер перебрав ся, убрав на себе иньший сурдут і иньшу шапку. Коли тепер єго взяли до протоколу і спитали, длячого він привів свого братчика, котрий нїби то заблукав ся, розповів він ось що: Его тато й мама пішли на роботу, а его лишили, щоби доглядав свого братчика; але єму схотїло ся піти раз скупати ся і він придумав такий спосіб, щоби братчика на той час, коли він піде, повести на полїцию і там єго лишити під її опікою. На хлопця лиш насварили і пустили разом з братом до дому.

Подорож бальоном до бігуна. Американьский воздухоплавець Велмен, що приготовляє ся до подорожи бальоном до північного бігуна, доносить із Шпіцберґа до Гамерфесту, що мусить відложити подорож до слїдуючого року, бо в механізмі бальону і в будові каюти відкрив деякі хиби. Через зиму деякі части механізму і каюта будуть в Парижи перебудовані. Велмен вертає до Европи в половині вересня с. р.

161

В. М. Дорошевич.

Правила приличности.

Із подорожі по Індіях.

Входячи в хату бравого Інда, я чемно зняв свій капелюх і сейчас один молодий чоловік, що сидів в хаті, вискочив через вікно, а хороша маловірна дівчина, імовірно донька господаря, заляла ся сльозами і скричала:

— Се неправда.

Я сів на лавку і попросив господині о склянку молока.

Заледво я се вимовив, а господар, наче громом ражений, кинув ся на землю і з цілої сили вдарив три рази головою до землї.

Тоді господиня кинула ся до него і стала его вспокоювати:

— Присягаю на Будду, що я нічого не винна.

Як подали менї молоко в збанку, я попросив о горнятко — і сейчас старий дідусь, що лежав на високій деревляній причі, кинув ся стрімголов на землю та погиб з розбитою головою.

Дідуся вхопили за ноги і витягнули з хати, а господар розказав всім в хатї сейчас до нага розібрати ся.

Я відвернув ся, аби не показати ся за надто цікавим, та пив молоко дальше, притім роздушував пальцями комарі, що без перестанку сідали менї на чоло, та здавали ся менї не меньше жадобними, чим я сам.

За кождим убитим комарем господар болючо стогнав та за кождим разом виривав собі жмуток волося.

Се зачало мене дивувати.

Коли я чистив собі ніс в хустинку, всї нараз почали плакати, а господар ще й кинув ся до жінки та почав еї бити.

Малому, влізливому хлопцеви, що зазирав менї прямо в рот, дав я кавальчик хлїба, аби від мене відчепив ся, і хлопчину сейчас вигнали з хати; дали ему один ананас і два банани на дорогу і розказали ему йти в сьвіт.

Я скінчив перекуску.

Господиня підійшла до мене і подала менї руку.

Я стиснув еї приязно і тим спонукав еї зачервонїти ся навіть через чеколядову скіру буквально від голови аж до самих костиків у ніг.

Я видів, як червоність виступала навіть на еї лидках.

Донька господара зблизила ся до мене і глубоко склонила голову.

Я відповів чеколядово-брунатній міс не меньше чемним поздоровленем і се викликало у неї корчі плачу.

А коли я спитав ся, що маю заплатити за молоко, ціла родина впала менї до ніг і завила:

— Змилосердіть ся!

А господар спитав мене зі сльозами в очах:

— Лишаете нас, сер?

— Сейчас, спішу ся, — відповів я.

— Зачекайте ще хвильку, сер.

І господар витягнув величезний ніж, вигострив его як бритву і подав менї.

— Будьте ласкаві, сер, і поріжте нас також при сій нагоді. Як ви наробили нам сорому на ціле наше жите, чи буде вам тяжко порізати і всю нашу родину? Ви страшний чоловік, сер.

— Я? Страшний? Що плетете, чорт би вас пірвав!

— Не проклинайте нас, сер, ще й на будуче жите. Що вдіяли вам наші малї? Ви завдали нам болю подостатком. Ви скоро лиш увійшли в хату, так зараз знищили щасте моеї доньки! Ви виділи сего молодого чоловіка, що вискочив через вікно і зломив собі ногу? Се був суджений моеї доньки. Він втік, як побачив, що ви зачинаете розбирати ся.

— Як? розбирати ся?

— Ви скинули свій капелюх, сер. Капелюх скидати в присутности молодої дївчини. Чи не значить се зачинати розбирати ся? І чи не доказуе се зовсім ясно, що між вами і нею е близші зносини? Але вам се не вистарчае, сер. Ви вважали ще за відповідне мене перед моею жінкою понизити, і ви звернули ся з просьбою до неї а не до мене, пана дому. Від сеї хвилї я перестав бути головою дому і мої дїти мене зневажають. Але се ще не досить, сер! Вам сподобало ся сказати, що ми всї заражені одною заразливою слабостію.

— Я казав що? Я й уст не отвирав!

— Нї, але ви жадали горняти і не хотїли пити зі збанка. Ви виділи, як се поділало на мого бідного батька. Ся образа навела его до самоубійства. А коли я всім розказав, щоби розібрали ся, аби ви могли переконати ся, що ми здорові, ви не хотїли навіть глянути на нас. Ви відвернули ся. Нехай простить се вам Будда, сер!

— Говоріть дальше.

— Що хотїв я ще додати? Як мій син до вас зблизив ся, чи дали ви ему хоть маленький штуркнець, аби его поповчити? Нї! Ви вважали его за непоправне ледащо, що не варт навіть бійки — і ви дали ему милостиню. Ми за те дитину на завсїгди вигнали з хати... Може вам, сер, звісні ще які гидкі вчинки мойого сина. Се річ вашого сумлїня, сер. А мої предки, з яких ви сто убили?

— Я побив ваших предків, коли ще й на сьвітї не був?

— А комарів, яких ви побили? Чиж в комарах не жиють душі наших предків?

— Я не знав вашого родоводу; чорт би вас забрав. Дивлячись на вас, хто мігби думати, що ви походите від такої мушки?

— Се нїчо, сер. Бодай простив вам Будда. Але ми тепер забемо цьвяхами нашу хату і розійдемо ся у всїх напрямах. Ви волїли навіть висмаркати ся у якусь шматку а не на підлогу нашої хати, аби не лишити по собі анї слїду у нас. Отже вам у нас не подобае ся. Чиж моя жінка так мало держить хату у порядку, що навіть в нїй висїкати ніс не можливо? Як я запитав вас, чи ви хочете нас лишити, ви відповіли: „Так, сейчас“; замість сказати, що ви на завсїгди у нас останете. Конечна річ, що я не певню, що моя жінка красавиця, а прецінь здае ся менї, що ви бодай з самої чемности повинні були еї ущипнути. І дальше — страшно сказати! Ви предложили менї заплату за молоко, яке я відійняв для вас від теляти. А в тім теляти жие прецінь душа одного з моїх потомків. Чиж ви дійсно думаете собі, що я задля гроший дав би терпіти голод одному з моїх внуків? О, сер! А потім, що зробили ви моїй донцї?!

— Щож зробив я вашій донцї?

— Сер, ви знаете більше від мене, і ви знаете дуже добре, що молоду дївчину, яку здибае ся, з чемности повинно ся ударити по голові. Як молодий чоловік здибае дївчину, що ему подобае ся, так з цілої сили дае їй удар по голові і бере власть над нею. Се називае ся залицяти ся до дївчини. Певна річ, що я не важив ся сподїватись, що ви будете бити мою доньку аж до втрати притомности. Але легенький удар могли ви їй прецінь дати. Се робить приемність молодій дївчинї. Вона вклонила перед вами голову. А ви? Чим ви відповіли? Ви також голову вклонили! За що-ж ніби вважаете мою доньку, коли думаете, що вона рішить ся перша вдарити молодого чоловіка по голові. Досить, сер! Ми нїколи не сподївали ся, що ви за склянку молока повбиваете наших предків, мою жінку назвете поганю, а доньку розпусницею, що мого батька приведете до самоубійства і мого сина назвете ледащом, а мене лакомим, негідним чоловіком...

Тоді пізнав я, що я аж понад міру заосмотрений в добрі „правила приличности“.

Я вщипнув господиню так, що аж запищала, перебив всї дїти і вдарив не лиш доньку, але й господаря по голові. Надмірна чемність нїколи не може пошкодити. Потім плюнув я на підлогу і вийшов в супроводї благословлїнь внуків комаревих а предків телячих.

З сего можете пізнати, що поняте про правила приличности е дуже взглядне.

Перевів Аната.

Аполїнарій Новак.

Хвилї судьби.

Присьвячув ся Саломеї...

Звязали руки і ноги і примостили до дна човна. Анї писне, лиш серце трівогою беть ся!

На березї шумлять лози нічною дрімотою, потім — засипляють і все засипляе, лиш сон покривае килимом супочинку береги ріки.

І вода спить цїлована місячними промінями, лиш еї поверхня дрібно сьміеть ся ваблена крізь сон заздрісним місячеоньком.

Чути шепіт...

— Вже!

— Пускай! і — засудили. Пустили човно на воду, попхнули і засьміялись, а оно згойдалось і поплило, потім з'упинилось і вагалось і знов поплило уношене синов ріков.

— — — — — — — — —

Наоколо ще тихійше, лиш хвилї сьміють ся іронічно, а місяць своїми довгими промінями гладить по лици і дивить ся лагідно в очи; потім — перебирае буйними косами волосе і сьміеть ся, моргаючи своїми желїзними бровами.

Хмарка надлетить і все никне покрите туманом...

— — — — — — — — —

Знов прояснюесь і знов човно в обіймах промінів, кружить майже на однім місци, місяць аж заходить ся зі сьміху, аж хмара розступилась!

А зьвізди моргають сьміючись і вдивляють ся в човно — потім — засуджують.

— — — — — — — — —

Шнури в'їдають ся в біле тїло... очи запливають слїзми а жаль бухае полумінем... лиш — хлипане чути.

— — — — — — — — —

Все ховаеть ся: і місяць і зьвізди, десь пропадають в безодню, а на прощане лиш... засудили!

Все ховаеть ся кінчити ранний сон а і човно прибиває до берега. Було би поплило аж у филї морскі, але тами, що стримували пливучі троми ялиць, заступали дорогу.

Хлипане взростало, жаль ломав голос, дратував душу, груди пукали.

Залунало голосом, а відгомін відбив ся по берегах ріки і побудив, що спало...

Хто не спав, запирав дух і надслухував... Потім скоро біг аж на те місце, звідки голос доходив, там затримувавсь і ловив човно.

Ратував...

Розвязував шнури горя, туги і жалю.

Аж цїкаве сонце показуючись обсьміхнулось, як бачило, аж вітер подув горячо, аж хвиля спалахнула судьбов і — засудила...

Лист із Старого краю.

Виборча реформа.

Парляментарна комісія для виборчої реформи на останнім передвакаційнім засїданю 21-го липня ухвалила остаточно, з якого числа послів мае складати ся новий австрійський парлямент і скільки послів мае припадати на кождий край і кождий нарід. Аби не повторяти того, що вже раз було написано, я прошу читачів відшукати собі 24 ч. „Свободи“ з 14-го червня й переглянути ту часть мого листа, де написано про „Новий правительственний проект виборчої реформи“. Там я розповів докладно, як по проекту президентів мінїстрів Гогенльоге і Бека мав виглядати склад нового австрійського парляменту, скільки послів мало припадати на кождий край і нарід і в кінцї, як і якими способами правительственний проект кривдить Русинів у Галичинї на користь Поляків. Отже згадана комісія доповнила той проект так, що ухвалила утворити 19 нових мандатів, розділюючи їх так: в Галичинї 3 мандати для Поляків, 1 для Русинів; в Моравії 2 для Чехів, 1 для Німцїв; в Стирії 1 для Німцїв; в Тиролї 2 для Німцїв, 1 для Італійцїв: в Чехії 5 для Німцїв, 3 для Чехів. По проекту Гогенльоге-Бека парлямент мав складати ся з 495 послів; тепер буде їх 514. Скільки послів припадати-ме на кождий край і кождий нарід, се зможе кождий на підставі згаданої статї в 24 ч. „Свободи“ сам обрахувати, — і тому я розкажу докладнїйше, скільки і яких послів вибирати-ме Галичина.

По проекту Гогенльоге-Бека Галичина мала вибирати 102 послів: 75 Поляків і 27 Русинів. Тепер, як уже згадано, комісія призначила для Галичини 4 нові мандати, розділюючи їх так, що по одному мандатови припало для Львова і Кракова, а для других двох зроблено новий виборчий округ у Східній Галичинї, де послами мають вийти 1 Поляк і 1 Русин. Таким чином Поляки дістали 3 нові мандати, Русини 1. Загалом беручи, буде Галичина вибирати 106 послів, з чого призначено 78 мандатів для Поляків і 28 для Русинів. Яка се велика кривда буде для Русинів, видно з отсего рахунку: зі Східної Галичини мае вийти послами 31 Поляків (21 з міст і 10 з сіл), а Русинів у найлїпшім разї 28. Значить, зі Східної Галичини, з руської землї, на якій руський нарід творить що найменше дві третини людности, вже по закону руських послів мае бути менше ніж польських, иншими словами: австрійський виборчий закон робить Русинів на їх власній землї політичною меншістю.

По вакаціях парляментна комісія для виборчої реформи почала наради 12. вересня й радить далї над новим виборчим законом. Показало ся, що справи виборчих округів не можна вважати ще покінченою, бо хоч, як подано висше, комісія ще перед вакаціями ухвалила, скільки послів мае припадати на кождий край і нарід, то богато людности в кождім краю протестуе против такого поділу виборчих округів, який зробила комісія, й надсилае петиції, аби справу поділу виборчих округів комісія взяла ще раз під розвагу.

Від 12-го вересня до тепер комісія ухвалила, що виборче право мае бути загальне й рівне, то значить, що кождий горожанин держави мужеського роду, що скінчив 24 лїт, мае один голос в тїй місцевости, де що найменше один рік мешкае. По правдї кажучи, те виборче право не е анї загальне, бо жінки не мають права голосованя, анї рівне, бо хоч кождий мае один голос, то не кождого голос мае той самий наслїдок, на приклад в Галичинї 55 тисяч Поляків вибирати-муть так само одного посла, як 114 тисяч Русинів.

При дальших нарадах „Коло польске“ поставило внесене, аби комісія, радячи над новим виборчим законом, ухвалила, які закони мае ухвалювати центральний австрійський парлямент, а які належать до краевих соймів, чи, як то кажуть по ученому, розграничити компетенцію парляменту і соймів, бо дотеперішні закони в сїй справі неясні. На внесене члена „Кола польского“ проф. Старжиньского комісія ухвалила вибрати з 9 людий

комітет, який розглянувби внесене „Кола польского“ і прийшов перед комісію з готовими внесенями в сій справі.

Кладучи таке внесене, „Коло польське“ мае на цїли узискати розширене компетенції соймів, то значить, аби до краевого сойму належало більше справ, як тепер. Полська шляхта рахуе собі, що в галицькім соймі вона все таки мае більшу силу, як в австрійськім парляменті, і тому хоче, аби до краевого сойму належало як найбільше справ, бо чим більше справ буде належати до сойму, тим лекше буде їй удержати і скріплювати свое пановане в Галичині.

Зачувати також, що підчас дальших нарад комісії „Коло польське“ виступати-ме з внесенем, аби голосоване було плюральне, то значить, аби кождий мав один голос, але крім того той, що мае більший маеток чи більшу осьвіту, мав ще один або й більше голосів. Тим внесенем, як би його комісія приняла, задумуе „Коло польське“ забезпечити в Східній Галичині перевагу Полякам над Русинами (бо Поляки: дідичі і урядники і т. д. й богатші й більше вчені, як руське селяньство), а в Західній Галичині й по містах перевагу польській шляхті і загалом польським консервативним кругам над польськими демократами й соціялістами.

Оттак стоїть тепер справа виборчої реформи. Правительство заявило, що хоче, аби наради над сею справою скінчили ся як найшвидше й аби нові вибори до парляменту, які мають відбути ся з початком 1907 р., відбули ся вже на підставі нового виборчого закона, — але чи справа піде так швидко, трудно знати, бо такі внесеня, як от „Кола польського“, проволікають справу.

18-го вересня 1906 р. М. Л.

Що діє ся в хатї сусіда?

Американьска Русь, если тим іменем мож назвати бурлаків-еміґрантів з усіх сьвітів Руси, дае спромогу до всяких мізерних аґітацій, особливо на поли релїґійнім, чи властиво обрядовім. Хочу ту говорити про наших братів православних та про їх теперішні спори.

Звісно, що православна місія мае свое запомогове товариство „Взаимопомощ“, свою ґазету „Свѣтъ“, тай велике число церков і каплиць по всіх усюдах Злучених Держав.

Ті всі церкви стоять під управою архиепископа Тихона, котрий тепер резидуе в Ню-Йорку.

Крім тих церков і тої запомогової орґанізації, вони сотворили еще і монастир, обитель сьв. Тихоновску а і сиріткий приют. Певна річ, що дім для сиріт, річ прекрасна, і ніяка милосердна людина не повинна інакше сказати. Але власне той монастир, котрого ктитором і благодітелем „смиренний“ о. Арсеній з Мейфілд став каменем прикосновенія між православною і духовною і сьвітскою братією.

Предсідатель „Взаимопомощи“ о. Капанадзе з Клівленд, О. з роду Грузин, чоловік дуже горячий і справедливий, видае часопись маленьку „Нова Жизнь“. Та газетка мае служити тій цїли, щоб утверезити піющий народ. Той редактор довідав ся з достовірного жерела, бо від першого і дуже характерного куратора о. Товта, що при посьвяченю того монастира було за богато віски і пива. Довідав ся і, як его обовязок ему наказував, написав в „Новій Жизни“. Ктитори і благодітели, протоерей з мітрами і без мітр, еромонахи і звичайні ереї підняли страшний крик. Де цензура, де архиерей, хто сьміе на свою руку, без відомости і позволеня начальства говорити про порядки такої славної інституції, як монастир в Canaan. Вилялось богато мутної води на голову реформатора тай при тій нагоді показались характери „великих“ діячів православної місії в Америці.

Старий протоерей Товт, протоерей і великий „проповідник“ Хотовицкий, ктитор і благодітель обители сьв. Тихоновской Арсеній висипали всї свої мудрощі, поставили всї свої арґументи проти пятики з нагоди посьвяшеня монастира. Редакторови „Н. Жизни“ не дали спромоги оборонити ся, а редактор „Свѣта“ ледви зміг его оборону надрукувати разом з безчисленними пунктами. Пізнійше бачимо, що в „Свѣтѣ“ дещо сконфісковано, читаемо ріжні сатири в „Звінку“, котрий, здаесь, не підлягае цензурі, а конець кінцем догадуемось, що у наших сусідів починаесь критика, значить жите. А хоть ся критика крутить ся тепер, лиш около „очищенної“, без котрої правдивий син „великої Руси“ не годен жити, як не годен жити без чаю, всеж таки добре знамя, що ті люде, виховані під кнутом старого порядку в Росії, мають на стілько відваги, щоб і проти начальства стати за правду. До Тексас поідемо шукати новой жизни кричить „Свѣтъ“. Єсли се не пуста фраза, то треба радіти, що середновічні часи в правительственній місії минули.

Почекаемо — і побачимо!

Другий наш Сусід дуже малолітний і безтолковий, се людьці, що з'еднили ся около ґазетки „Правда“.

Оноб випадало не говорити нічого про тих людей, бо і щож говорити?

Дяк вчить протоерея з двома мітрами теольоґії. Сьмішне і дурне. Та ще сьмішнійше і дурнійше, що сивий протоерей дячкови відповідае.

Spectator.

Релїґійна борба у Франції.

Папска енциклїка, яка висказала засадничі погляди римского престола на справу французскої церкви, оставила була французским епископам свобідні руки до порішеня квестії дальшої тактики супротив затій французского правительства після найлїпшого знаня і можности льокальних відносин. Сим то енциклїка, котра стягнула на себе зі сторони противників заміт неясности, враз з послїдуючими ухвалами зборів французских епископів становить документ вирозумілости і енерґії, обережности і рішучости римского престола в кермованю справами вселеньскої церкви. Коли конференція французских епископів заявила ся против закона про віроісповідні стовариშеня, то не підлягае тепер жадному сумнївови, що і папска енциклїка заявила ся против них від самого початку.

В сей спосіб і поняла француска преса витворену ситуацію і в своїх коментарях висказуе загально великий сумнїв, чи удасть ся привернути якийсь modus vivendi межи державою а церквою. Після еї гадки релїґійна війна майже стала необхідна. І так Eclair, прихильний католицкій справі, пише на сю тему: Поставлений супротив болючого вибору межи упокоренем в постати признаня закона, а отвертим опором, рішив ся Пій X. на безпроволочний конфлїкт. Церков, віддану самоволї правительства, чекають тяжкі проби; однак коли вона вийде з них побідно, зискае на силах, яких було їй брак до тепер, а яких упадок додавав відваги ініціяторам закона. Папска енциклїка е точкою виходу для траґічних заколотів, переслїдувань і далеко драстнійших подій, чим при інвентаризованю костелів. Кабінет був тоді в силї успокоїти населене що до судьби костелів і Служби Божої, однак коли тепер позамикае костели і вигонить вірних з посьвячених місць, трудности вже не дадуть обійти ся, бо публика вже не дасть туманити ся довше.

Песимістично на вислїд сеї борби задивлює ся кореспондент католицкої Koelnische Volkszeitung, який між иншим виводить: Супротив сего, що не буде у Франції католицких стоваришень, правительство очивидно замкне костели, або віддасть їх схизматичним стоваришеням. Сконфіскуе маетности церковних громад і вичеркне решту церковного буджету. Всї подання о пенсії для парохів станут макулятурою, а вступні чинности до створеня віроісповідних стоваришень, які розпочато в деяких діецезіях, підуть на марне. Увійдуть в жите драконьскі постанови закона, прокуратори будуть мати богато роботи і заповнять ся вязниці. Авантури з часів інвентаризованя костелів повторать ся з десятькратно більшою силою. В Бретонії, Вандеї, Сабавдії і т. д. поплине кров. А однак — кінчить кореспондент — найтемнійшою точкою в сїй справі е обонятність широких мас. Політичного вишколеня і солїдарности німецких католиків не достае французским цілковито. З орґанізацією німецких католиків правительство мусить числити ся, натомість у Франції они роздроблені на партії і фракції, а кожді нові вибори вказують, що виборці чим раз менше чують потяг до тих партий, які боронили католицкі інтереси, заступали, або удавали, що їх боронять.

Натомість не покидае добрих надій анґлїйский прелат Поер, який студіовав відносини французскої церкви і так висказав ся до одного з редакторів Standard-а про теперішню ситуацію:

Релїґійні переслїдуваня викликують нераз дуже корисний вплив. Є они немовби давка хініни, давані недужому на малярію; прикрий лїк однак відживляючий. Церков у Франції, хотяй складае ся з дуже ревних ісповідників, потребуе однак дещо більше застанови над правдивим християньским житем, якого істоту становить приняти хрест на плечі і страдати. Богато Французам треба виперти ся релїґійної недбалости, лїнивсва. Тепер, коли приходить до кризи, побачать, як дармо они хотїли на жадане державних властий погодити Божу службу зі стараньем за мамону... Закон ухвалений парляментом не надае ся абсолютно до принятя. Величезна більшість опінії в краю знае про се і признае се. Говорю се також про опінію університетскої молодіжи, яка приступае чим раз громаднійше до „cercles catholiques“ в Парижи і инших великих містах. Ся молодїж кермуе ся духом справді „военним“ (militant) і з нею треба буде в найблизшій будуччині поважно числити ся. Державі удало ся вигонити монахів, але остало сьвітске духовеньство, котре не було безчинним за час послїдних літ. Дух старої католицкої ґенерації у Франції був дуже слабий, дуже несьмілий. Католики протестували против несправедливости, але більш нічого не робили. Нове поколїне е инше і проте сьвіт небавом пересьвідчить ся“.

Тайна погроза, яка містить ся в послїдних словах, мае очивидно за цїль звернути увагу французского правительства на небезпечність зворушень на більші розміри і проливу крови, однак не може бути ніяк толкована яко заповід якоїсь кровавої внутрішної релїґійної війни в повнім того слова значіню. Від таких братоубийчих тенденций стоїть далеко французске духовеньство, як і ватиканьскі круги.

Дописи.

З Елсворт Па.

Як поводить ся скебам.

Минувшого тижня приїхав до нас один Русин з під Самбора і дістав роботу до майнів. А що майни великі, то на другий день не міг трафити до свого плейзу і гак ходить по майнах та плаче. Я его відпровадив на місце, де він мав робити, а він менї повіда', що его Воспoдь Бог покарав, аж на нїм палицю лишив. Питаю его, де робив перше, а він признае ся, що робив на однім плейзї 3 місяці за скеба, але компанія та піддала ся юнії, а скеби мусїли уступитись, так я приїхав, каже, до Пітсбурґа, а звідтам в ночи до Монанґагела, а що не умію по анґлїйски, не знаю де піти, то сїв я під одну стїну. Надійшов полісмен і взяв ня до лакопу, ну і каже, що я бом. Найшли при менї 40 доларів і револьвер набитий. На тім перервав я ему і питаюсь, чогож ти носив револьвер при собі? А як не носити було, робячи за скеба жив я чужою кривдою, та обкрадав не лише других, але й себе самого. Діяло ся то в Ірвир, Па. Та сей, іменем Федір Петрайко, з Яблонова, самбірского повіту в Галичині, хотяй робив перше за скеба, то тут робить на юнійній майні, лиш мусів заплатити вступ 10 долярів, але его славні краяни робять еще і тепер за скебів.

Ганьба і встид нашим Русинам скебовати, поправте ся люде, не робіть за скебів, бо як Юда продав Христа, так і ви продаете один другого, а таких людий Господь Бог не благословить, лем карае.

П. Ґ.

З Філаделфії, Па.

Від довшого часу ходила чутка, що галицкі Русини задумують в місті построїти греко-кат. церков, по тій причині, що їм за далеко ходити до тої церкви, котру збудували кілька літ тому взад, а і до того за мала вже тепер. Тож 2-го Октобра с. р. скликали мітинґ парохіяльний в Washington Hall і урадили построїти церков в місті. Вже винайшли костел римо-кат. призначений до продання — на 9-тій улици, недалеко від православної церкви, бо тілько 4 улиці — і мають купити его за $13.000.

Також і православний батюшка збирав жертви на нову церков, котрі і в ґазетї „Свѣтъ“ поміщав, но в дійсности то він сам строїв ся, меблї і карпети по крадомо купував, а 23-го Септембра с. р. заявив в церкві, що дім купив за $3.800 на мешкане для сьвященика, тілько не сказав де, лише представляв, що красний дім. А народ тілько очи повивалював і слухав, що піп каже, і тілько з Росіянів один висловив ся, що десь за містом на сьвіжім люфті, бо матушці в місті не служить... Місто нової церкви, батюшка мае красний новий дім, а церков розвалюе ся і виглядае як стебельня, бо зі стебельні перероблена чотири роки назад. Сумно!

С. П.

З Вінніпеґ, Ман., Кан.

Дорогі читателї!

Не одна крапля води упливае до широчезної безодні моря; а наша Русь не годна дійти еще до своеї цїли. Чому се так? Бо воду хотяй загатять, то еї збере ся більша сила, розірве гать і упливае там, де їй угодно. Чомуб наші Русини не могли зібратись і стреміти до одної цїли та порозбивати гати, котрі засланяють дорогу до просьвіти.

Братя Русини! Возьмімось рука в руку; заложуймо читальні, даваймо просьвіту своїм діточкам, уникаймо гатий, котрі нам хотять загатити жите на вільній земли. Даваймо просьвіту своїм дочерам, синам, щоби уникали піяньство, забави, пустоту, а щоби більше занимались просьвітою і ширили еї в канадійскій Руси.

У нас в Вінніпеґу, Богу дякувати, читальня підростае в гору чимраз більше і чимраз більше прибувае нових членів. Та жаль серце облягае, коли підемо на яке весїле або забаву, то побачимо там не мало таких молодих хлопців та дівчат, а в читальні майже тілько половину. Рускі дівчата! Чи не болять вас серця за своею Русею Україною? Чи не жаль вам за вашими предками, котрі, борячись за долю Руси, полягли в сирих могилах. Ми тепер наново збираймо свої молоді сили і двигнімось вперед на вільній земли канадійскої Руси.

J165 *Членкиня Читальні.*

Збирайте жертви на „Хлопский Страйковий Фонд“!

„SVOBODA„
(LIBERTY)
THE RUTHENIAN WEEKLY
published every Thursday
at 209 Linden Str., Scranton, Pa.

JNO. J. ARDAN,
Publisher and Editor.

Terms: Two dollars a year.

Established 1893

Advertising rates furnished on application.

Entered as second-class matter July 16 1903 at the post office at Scranton, Pa. under the Act of Congress of March 3, 1879.

„Свобода“

часопись для руского народа в Америці і орґан „Р. Н. Союза“, виходить що тиждня в Четвер і коштує:

В Америці на 12 місяців $2.00
До старого краю на 12 місяців $2.00
В Америці на 6 місяців $1.00

Галичане можуть замовляти „Свободу“ через Книгарню Шевченка ул. Театральна ч. 1, Львів, а російскі Українці через Книгарню „Кієвскої Старини“ Безаківска 14, Київ.

Оплачувати ґазету треба всегда з гори.

Гроші треба посилати в реджістрованім листі, або через експресовий, або почтовий money order (мові ордер). Money order, то в карточку, котру дістанете від почтара або аґента на експресовім офісі, пішліть нам, бо без того ми не годни грошей дістати.

Адрес:
„SVOBODA“
Box 353,
SCRANTON, PA.

Хто хоче, щоби єго адрес змінити мусить подати нам, кр і нового, также свій старий адрес.

Значіня І. П. Котляревского для українського красного письменства.

„Будеш батьку панувати
„Поки живуть люди,
„Поки сонце з неба сяє,
„Тебе не забудуть.

З такими словами звертаєть ся до Котляревского ґеній українського народу Т. Г. Шевченко, складаючий йому хвалу, яко свойому учителю. І Шевченко, в словах котрого була думка не тільки його, але й усього українського народу, казав правду. Слава Котляревского не вмерла, вона міцно стоїть мов той стовп серед невідомого шляху, і вказує вам путь-дорогу, по якій треба йти, щоб бути корисними своїм людям, своєму краєви.

У тяжкі і скрутні часи для України виступив Котляревский на поле письменства. Україна, з'єднавшись з Москвою, втратила вже національну автономію, козацка старшина здебільшого відцуралась своїх людий і перейшла до російских дворян, козацтво не мало більш значіня і сили, а просте селянство було повернуло у кріпацку неволю. Усе, що дотикалось простого народу і його житя, не мало віякої пошани і виставлялось на сьміх і глум. Наука і письменство національне падало. Київ — бувший осередок просьвіти — вже перестав ним бути, позаяк Москва, яка зробилась центром Московскої держави, перетягала до себе кращих людий і робила ся також центром науки. Такий стан не міг спріяти розвиткови національного письменства, і воно почало підупадати: те невелике, що було складено вищими верствами українського народу, зникло. Здавало ся, що й українському письменству нема надії на житє, що й воно зовсім знищить ся. Але се здавалоб ся тільки тому, хто забув би, що єдиним жерелом творчости є народ, його дух. А творчість духа не згине! І ми бачимо, що в той час, коли письменство тодішних вищих верств українського суспільства зникало, творчість народу помалу росла і розвивалась. Але для того, щоб вивести її на шлях загально-людского розвитку, щоб надати їй риси дійсної красоти і художественности — потрібно було, щоб з'явив ся чоловік з дужими силами, з чулим серцем і широкою осьвітою.

Таким чоловіком і був Іван Петрович Котляревский.

Любов до рідного краю і рідних людий привернула його до творчости народньої, примусила його скорестуватись тим, що вона вже виявила. А ставши на сю стежку, він, як чоловік осьвічений, високо підняв народну творчість, показавши їй нові дороги, вивів її на широке поле всесьвітнього письменства, і тим самим зробив її безсмертною.

У його творах все взято з народнього, простого житя. В „Енеїді“ він малює картини минулого й сучасного йому житя, всі „типи“ сеї поеми вихоплені з народу, серед якого жив Котляревский. І все те змальовано у таких чудових, яскравих, прибраних формах, яких даремно будеш шукати у попередних письменників. Котляревский зразу став вище їх усіх: він був поетом сьвідомим, а тому і справжнім поетом-художником. Не кажучи вже про його гарні вірші з гучними ритмами, ми бачимо, що внутрішний бік його творів незмірно високо стоїть у порівнаню з попередними письменниками: він виявив себе поетом загально людских мрій і ідеалів, і в „Енеїді“ почасти показав нам псіхіку більш менш розвиненого чоловіка.

Розпочавши писати на українській мові, Котляревский сим вивів народну творчість з вузьких меж на широке поле; він показав перед нами усе богатство народнього духа, яке містить в рідному слові, українский народний дух він визволив від пут, які були положені попередними письменниками, рідну літературу він поставив на міцних підвалинах, давши їй нові форми, — і в усьому сьому велика заслуга Котляревского, яко письменника-художника. Але його заслуга ще більшае від того, що він почавши писати по українськи, примусив звернути увагу на народну творчість, на род, на його житє. В часи пригнічення народу, він своїми творами прихилив більше осьвічених людий до свого рідного краю і народу. Він був справжнім демократом, і сим демократичним і народним духом перейнялись його ученики — всі українські письменники, котрі завжди дивились і дивлять ся на нього, як на свого батька.

У літературі він став реформатором свого краю, і через те має право занятисто стільки почесне місце, як у російській літературі А. Пушкин.

Котляревский зробив велику національну послугу усій Україні.

Література після його розвивалась у тому напрямку, який він їй надав і стала на міцний ґрунт. Все се показує, що Котляревский був не тільки поетом, а й поетом-художником. Він зрозумів завдання національної творчости і українську літературу підняв до тої височости, на якій усяка література має значіня, яко поезія художественна.

P—в.

Як борять ся мужики з панами на Україні.

Як лише цар скликав Думу, всі сподівали ся, що вже в Росії напевно стане легше жити, бо Дума наділить мужиків землею, і дасть їм повну політичну свободу. Кождий був сего певний, бо прецінь мужики вибрали до Думи правдивих своїх заступників і то таких, що за ними сильно постоять, а не за панами. Та стало ся инакше. Ото царскі опришки, ті великі князі і богачі, що то мов воробці ні орють, ні сіють, а мають всякого добра подостатком, коли тимчасом мужики і робітники з нужди і голоду примирають — оті череваті пани, побачивши, що животи їм спаснуть, що не будуть мати защо їздити по купелях, а ні що в карти програвати, коли в них відберуть землю та віддадуть еї мужикам, тим, що на ній працюють, — вони, ті ненаситні й пажерливі нероби, аби до того не допустити, наперли на царя, аби розігнав Думу. А цар, який є звичайною забавкою в руках своїх дорадників, дійсно послухав їх і Думу розігнав. А мужики зараз таки пізнали чия то вина, що вони не дістали ні землі, ні волі. Вони зрозуміли, що пани сему завинили, бо ті царскі посіпаки хотіли би і на далі жити з праці робучого народа. Тому постановили мужики відвдячити ся тим своїм ворогам, як належить ся: котюзі по заслузі. Звідти то й походить, що як було розвязано Думу, від тоді ще не було й одного дня, в якім би мужики не спалили кільканайцять панських дворів, не вирубали кілька панських лісів, та не знищили засівів і господарских нарядів. Правда, пани возьмуть асекурацію і відбудують ся, але ж при будові зароблять робітники. А котрого дідича спалять другий раз, того вже асекурація не хоче приняти та тоді: гуляй пане „польки“.

Найбільше однак дали ся мужики взнаки панам в часі жнив. В той час страйкували всюди як широка Україна. Пани хоть як казили ся, однак не могли дати собі ради з хлопами. А коли найшли ся навіть хрунї, страйколоми, то нічого не помогло, бо хлопи або розбивали їм голови, або набивали коликів в траву, на яких потім хрунї коси пірвали, або попсували панські машини. Лиш все те роблять хлопи так обережно і тайком, що ніхто не може довідати ся, хто се зробив. Хлопи пробують всяких способів, які лише придумають, аби собі вибороти землю і волю. І певно, чи скорше, чи пізнійше, але свого доконають.

Що так дійсно діє ся на Україні, тє читачі „Гр. Гол.“ могли вже нераз читати се. Тепер подаємо знов кілька звісток, які беремо з українського тижневика „Рідний Край“, що виходить в Полтаві. „Рідний Край“ пише ось як: З українських ґуберній йдуть щораз то сьвіжі звістки про пожежі: палять економії, поміщиків і богатих селян. З причини сих пожеж у Херзонщині видав ґенерал-ґубернатор приказ, щоби селяни видавали палїїв і не бояли ся за се їх пімсти, а коли яка ґромада затаїть винуватого, то на неї наложуть кару. В роменьским повіті не минає ні оден день без пожежі. З причини сих пожеж серед селян розповсюджують ся усякі чутки; а між ними і такі, що богатші селяни закопують збіже у землю. Зі Старопольскої ґубернії доносять знов, що там селяньский рух змагає ся чимраз більше. По селах їздять аґітатори та уряджують віча. Не обходить ся і без крови, але бувають випадки, коли й козаки не хочуть стріляти до людий, як пр. в селї Петровскому. — Також в подільскій ґубернії зачали ся між селянами розрухи, що звернені проти панів, але заразом і проти тих хлопів, що тримають з панами, яких в нас називають хрунями, або калакунями.

З табору молодців*).

(Асентерованим братям працяне).

Вже знов настає час, коли вас поженуть як худобу до касарень. Вам дадуть карабін і будуть учити стріляти, щоби мож коли будь післати на кріваве боєвище, або й проти ваших братів, чи родичів.

Вас будуть приневолювати присягати на щось, що вас цілком не обходить, а за що повинні ви і житє жертвувати, не знаючи за що як раз.

Страшна желізна потвора мілітаризму стисне вас в своїх обіймах і ви не будете могли видати зі себе жадного звука. Ся страшна потвора мілітаризму прикує вас своїми грізними очима і розірве своїми розбійничими пазурами вашу молоду грудь і ссати-ме вашу, — братя рекрути — молоду кров. А ви охочо будете мусіли нагнути свій карк під се несправедливе ярмо і ніякий звук гори не буде міг видобути ся крізь ваші болем затиснені уста.

Будете мусіли слухати і зносити кривду; вам буде зле, страшно зле поводити ся. Будете предметом насьміхов для суспільних доробкевичів, що їх поклала судьба в шовкову колиску, а яким буржуазія і касова орґанізація приняла блискучу шаблю, а в мошонку всипала грошей, щоби мали спромогу займати ся що ночи газардовими грами, нічними бенкетами, та щоб могли сьвяткувати ганьблячі забави на брудних вулицях, де у вузких віконцях пишають ся продажні дівчата.

Такі людці будуть вами проводити. Вони покажуть ся рано, по перебутій ночи гулянки, зі слідами нічних гулянь на лици і станутъ на вашім чолі. Вони будуть злісно на вас кричати, та поженуть за місто, а там мучити-муть, доки ви, вичерпані зі сил не пічнете падати. Тоді змінють ваш марш і поведуть без поживи на нічліг до вязниці.

Так будуть з вами обходити ся ц. к. офіцири, що стоять над вами як провідники, удержувані за ваші гроші.

Ви гарували дома — так само ваші сестри і братя, що аж кровaві мозолі росли на руках. Кілько разів ви мусїли голодні лягати спати, щоби тілько ваші батьки могли заплатити податки, аби не позбавлено їх даху над головою. Кілько-ж то разів ви голодували на те, щоби пани, яких теперішна держава поставила на горішні щеблі, могли ваш чесний, тяжко запрацьований гріш ужити на дикі, нічні гуляня у вузких, брудних вуличках.

Що ви скажете на се? Ви стискаєте тяжкий мозолистий кулак і мовчите, як ваші предки мовчали і ваші наслідники мовчати будуть?

Та пробудіть ся-ж раз і підоймить ваш затиснений кулак високо в повітре. Довкола вас розпаношила ся лінь. Вдартеж в сю лїниву брилу, щоби на всі сторони аж забрискало. Покажіть чистеньким касиновим лялькам, що ви сьвідомі своїх людских прав, як члени людскої суспільности і з'умієте сї права пястуком боронити.

Покажіть їм, що ви, як розумні сотворіня, знаєте свої обовязки і не допустите, аби якийсь там драб, якого батько носив припадково з божої ласки золотий ковнір — над вами кричав і мав вас за худобу.

Коли ви сего року йшли до асентерунку, були ви мужними і не побояли ся показати панам з комісії, що пізнали мерзенну забавку, яка на вас спаде і що добре прослідили гидьрою, що стоїть серед дороги правдивому поступови і гуманности, стримує культурні стремлїня і є могучою тамою для вільного соціяльного змаганя.

Ви показали ся сьвідомими сего, що та потвора мілітаризму мусить бути знищена; їй треба протяти жили, аби далї не жила і не стояла на перепоні правдивій, чесній і культурній праці. Як ішли ви до асентерунку так і вступайте до військової олужби. Тверезі, з піднесеною головою, з погордою в очах до умундурованих, шабельних героїв, характерно, як пристало на людий і національних соціялістів.

Ідіть і учіть ся. А учіть ся добре. Жите не є добре, та коли чоловік щось може, то воно добре і може в житю принести сторичний хосен. Учіть ся стріляти. Ви не знаєте, коли ви сего потребувати-мете. Нездорові випари мерехтять у воздусі, крівава червінь віщує новий ранок. Розпочинає ся ера перевороту, а ви не знаєте, що стане ся, ви не прочуваєте, який золотий столець повалить ся. Ви не прочуваєте і не можете снити, де найскорше запалахкотить полумя. А воно запалахкотить!

Будьте сего певні, що воно стане небавом!

Полумя буде велике і сягати-ме до неба, його жар запалить теперішний підогнилий устрій і появить ся новий сьвіт нового поступового чоловіка. Учіть ся стріляти, добре стріляти. На деревах висять цілі круги гнізд гусільниць, які мусить ся стратити.

Братя рекрути! Вас кличуть до брудних касарень, де зроблять з вас австрійских горожан. Ідіть-же, але поводіть ся гідно. Не робіть себе вдоволеними, але й не давайте себе угнітати. Не лякайте ся, коли би прийшло до сего, що вас поженуть бити ся за щось, що вас цілком не обходить — за якусь ґеографічну комбінацію, над значінєм якої обрадила гладонька, державні урядники при зелених столиках. Не лякайте ся, коли поведуть вас проти пащ гармат, проти карабінів та ножів.

Хмари громадять ся, по землі стелить ся сопух, отруйні міязми мерехтять у воздусі, а всюди крутять ся темні постаті. Є їх тасячі і множать ся з кождим днем. Не лякайтеся!

Тінь вашої червоної крови вас задрожить нараз, мов грівна авреоля, коло певних голов, коли вони стануть перед суд всесьвітної історії. Вона їх осудить і проклене“.

*) Інтерпеляція посла Вячеслава Фресля і тов. в справі конфіскати часописи „Покрок“. 353 засіданє XVII. сесії дня 4. жовтня 1905, сторона 31966.

Виказ членів „Р. Н. Союза“ за Септембер 1906.

Відділ	На ціле посмертне: Позістало в Августі	Принято нових	Принято з перест. лист.	Взяло переступний лист	Вимазано	Умерло	Остаєсь в Братстві	На половину посм.: Позістало в Августі	Принято нових	Принято з перест. лист.	Взяло переступний лист	Вимазано	Умерло	Остаєсь в Братстві	Діти
1	247						247	9						9	60
2	44				3		41								1
3	208			3	46		159	7				5		2	65
4	123			3	21		99	2	1					3	36
5	60	1					61								7
6	108	9					117	1						1	
7	125	2		1	2		124	1	1					2	22
8	27	1		2			26	1	2					3	29
9	33				2		31								18
10	70						70	4						4	50
11	18		2				20	1						1	2
12	62		3		12		53	1	1					2	6
13	38						38	2						2	
14	45	10					55	25	1			8		18	15
15	48				1		47								
16	178	6			1		183	5				2		3	11
17	21				7		14								
18	21		1		2		20	3						3	13
19	59	2	1		10		52	2	5					7	36
20	58						58	6						6	10
21	19						19	1						1	5
22	20						20								
23	50						50								
24	23						23	1						1	6
25	52	1					53	11						11	
26	38		1				39								3
27	36						36	6						6	12
28	87	3			22		68	1	23					24	
29	16	3					19	1				1			17
30	59				4		55								22
31	44	1		2	4		39								3
32	85						85								7
33	207						207	13						13	90
34	4	2	1				7								
35	39	2			1		40	2				2			3
36	54				6		48								9
37	31						31								16
38	61	2					63	2						2	5
39	41				1		40	3	1					4	4
40	112	2			4		110	11						11	7
41	42	1			4		39	1	1					2	
42	59	2			3		58	5				2		3	30
43	25						25								3
44	6	1					7								
45	32	1		1	5		27	5	1			2		4	7
46	138		1		1		138								40
47	40				2		38								
48	129	4			7	1	125	1	7					8	9
49	16						16								1
50															
51	22				5		17	1						1	
52	30				1		29	2						2	
53	245	2			1		246	37				1		36	29
54	16				7		9	1						1	
55	122			1	5		116	1	4					5	7
56	83			2	16		65		1					1	
57	11	5		1			15								
58	76				3		73								14
59	14				1		13								3
60								10						10	12
61	58	1					59								2
62	66	1	1		1		67	1						1	16
63	73						73								5
64	8						8								
65	32						32	1						1	10
66	20			1			19	9			1			8	3
67	86	5	2		3		90	1						1	
68	25	1			3		23	1						1	12
69	24	1					25	2						2	2
70	18		1	1			18	11						11	77
71	14				2		12								2
72	30	1					31								18
73	8			1			7	6				2		4	4
74	22				1		21								
75	24						24	1						1	2
76	12				3		9	15				4		11	
77	18	1			1		18		2					2	
78	111	6					117								
79	9						9	1						1	
80	26	6					32								
81	32	10			1		41								
82	70	4			10		64								
83	9				1		8	9				2		7	7
84	44	5			4		45								
85	95				3	1	91	1						1	9
86	25	6	1				32								
87	16				2		14								7
88	13			1	2		10	6	1					7	5
89	16		1				17								
90								13				3		10	1
91	33						33	15						15	1
92	48	9			2		54	16				4		14	
93	7			3	4			2				2			
94	4						4	14						14	
95	33						33								
96	61	14		1	10		64	25	7			10		22	9
97	8						8								4
98	23						23								7
99	15	4			1		18								
100	7	1					8	4						4	
101								11						11	
102	49	1			1		49								
103	43	2	1		5		41	10	3			3		10	
104	66	6			2		70	2						2	22
105	13				2		11	1	1					2	
106	20				1		19	2	1					3	2
107	38	1		2	4		33	1				1			4
108	12	4					16	37		1		4		34	3
109	30	2		1	3		28		1						
110	16						16								
111	10	4					14	32				5		27	
112	6						6	4						4	
113	33				4	1	28								
114	24	1					25								
115	29	1					30								
116	16	2			1		17	10				2		8	1
117	11	1		1	1		10								
118	5				4		1	8	2					10	
119	40						40								
120	35				5		30								4
121	29	2		1	1		29								6
122	9						9								
123	50				4		46	5	2			1		6	
124	36	1			1		36	5	2					7	
125	13			1	1		11								
126	28						28								
127	17						17								
128	18	1			2		17								1
129	25	1	2				28								3
130	24	1					25	7	1					8	
131	15	2			2		15								6
132	25	2					27		1					1	2
133	18						18	3						3	
134	27				2		25								
135	15						15								
136	13		1		8		6		4					4	
137	10	1					11								
138	7	1					8	13						13	
139	34	1					35								
140		16					16								
Разом							5790							504	933

Теодозій Лабовский, рекорд. секретар.

Еміґрація до Америки.

Недавно появило ся справоздане американьского бюра статистичного, яке виказуе, скілько еміґрантів і з яких сторін Европи виїхало до Америки.

З того справоздания бачимо, що з Европи до Північних Держав Америки виїхало від 1-го липня 1905 до 1 червня 1906 три рази тілько еміґрантів, що давнійшими літами. Перегляньмо числа еміґрантів за 10 літ. І так з ріжних сторін Европи до північної Америки від 1липня 1895 до 30 червня 1896 приїхало 343.-262 осіб, від 1 липня 1896 до 30 червня 1897 — 230.-832 осіб, від 1 липня 1897 до 30 червня 1898 — 229.229 осіб, від 1 липня 1898 до 30 червня 1899 — 311.715 осіб, від 1 липня 1899 до 30 червня 1900 — 448.572 осіб, від 1 липня 1900 до 30 червня 1901 — 487.810 осіб, від 1 липня 1901 до 30 червня 1902 — 648.741 осіб, від 1 липня 1902 до 30 червня 1903 — 857.046 осіб, від 1 липня 1903 до 30 червня 1904 — 812.870 осіб, від 1 липня 1904 до 30 червня 1905 — 1,026.440 осіб, від 1 липня 1905 до 30 червня 1906 1,112.000 осіб. Разом приїхало 6,508.526 осіб.

Разом отже через 10 літ від року 1895 до 1906 виїхало з Европи до Північних Штатів Америки 6 мілїонів 508 тисяч 526 людий, отже майже таке число, як число мешканців в Галичині.

Як з рахунків висше поданих бачимо, еміґрація до Північної Америки що року збільшае ся. В послідних двох роках була вона незвичайно велика, бо винесла разом 2 мілїони 36 тисяч 440 еміґрантів.

Еміґрація до Америки змінила в послідних роках цілком свою форму. Бо ще в 1880 році виїздили там головно Німці, Ірляндці і Скандинавці. Тих еміґрантів приймало правительство Америки з отвертими раменами. В послідних роках почали виїздити до Америки головно Італійці, Мадяри, мешканці Росії, та дуже богато людий з Галичини, Русинів і Поляків. В однім послідним році приїхало до Америки 120 тисяч людий з самої Росії. Також дуже богато людий примандрувало до Америки з Італії, головно з хлопских околиць Сицилії та Калябрії.

Еміґранти, що виїздили до Північної Америки, висїдали головно в Ню-Йорку. В послідним році, в якім було 1 міліон 112 тисяч еміґрантів, переважна часть бо 880 тисяч 543 осіб приїхала до Ню Йорку, прочі висїли в иньших місцях портових Північної Америки.

З тих, що приїхали в тім році до Ню-Йорку було 609 тисяч 714 мущин, а 270 тисяч 829 жінок. Переважна часть усїх тих мущин і жінок, що прибули до Ню-Йорку були молоді люди, бо числили від 14 до 45 літ, отжеж були у віці, коли чоловік мае найбільше сили до праці. Таких було 735 тисяч 257 осіб.

Четверта частина з новоприбувших до Ню-Йорку в послїдним році, то е 219 тисяч 76 людий, були цілковиті анальфабети, то е не уміли анї читали, анї писати.

Таких, що уміли читати, але писати не уміли, було 4.607 людий.

Найбільше число анальфабетів, або людий, неуміючих читати і писати, було з Галичини Русинів і Поляків, дальше Словаків, Італїянців і з ріжних сторін Росії. Тії нещасні нинї люди, як дістануть ся до Америки, стають ся переважно жертвою страшного визиску. Тих непросьвічених людий головно уживають американьскі капіталїсти до найстрашнійших робіт.

Соціялїст Зінклер в своїй книжці описуе, як страшно наражають свое жите ті бідні люди в великих копальнях.

• Не розуміючи анґлїйскої мови, анї ніякої другої, не уміючи читати і писати, не знають бідні анальфабети ніяких прав, дають ся визискувати до неможливих границь. Трафляе ся не раз і не два, що ті люди пропадають марно в копальнях, а сьвіт про них не довідае ся. Так недавно лиш случайно вийшло на верх, що 12 еміґрантів з Австро-Угорщини впали до розпалених печий в Пітсбурґу і доперва случайно австроугорский конзуль почав робити в справі родин померших урядові кроки.

На підставі тих сумних досьвідів постановили члени сенату і палати послів в Ню-Йорку ухвалити закон, який би обмежив число еміґрантів до Америки. Грають тут ще ролю инші причини, але члени палати послів подають сей страшний визиск яко головну причину своїх проектів до законів, Члени палати послів в Ню-Йорку внесли проект закона, на підставі якого жадають, щоби піднести податок поголовний від кождого, що приїздить до Америки, та щоби вільно було пускати до Америки лиш таких еміґрантів, що уміють читати і писати. Законодатні тїла Америки ще в сїм році не ухвалили тих законів, але напевно ухвалять їх на другий рік. Великі капіталїсти, що доси визискували несьвідомих еміґрантів, дуже розбивають ся за тим, щоби вільно було і дальше несьвідомим науки читаня і писаня приїздити до Америки. Вони роблять се не з любови до хлопа. але тому, що темного легко визискати.

Хотяй міліонери і великі посідачі підносять протести, то однак закон, обмежуючий число еміґрантів до Америки. буде ухвалений вже на другий рік.

Коли такий закон в Америці ухвалять, дасть ся він пекучо взнаки в першій лінїї галицким хлопам, що не уміють анї читати, анї писати. Ті нещасні люди навіть не будуть могли виїхати до Америки, коли схотять покинути рідний край з его незвичайною нуждою.

Тому повинні галицкі селяни заводити у себе соціялїстичні товариства, щоби могли виказати ся в чужих сторонах книжочками товариства, та щоби в сей спосіб робітники в иньших краях, а навіть в Америці взяли їх, яко товаришів, під свою опіку, щоби хоронили їх перед визиском та руїною, та щоби знайшли для них скоро відповідну працю і давали їм поміч, коли вони ще сеї праці не були в силї знайти.

Таку охорону можуть знайти за леґітимацією соціяльно-демократичного товариства. Тодї можуть найти у соціяльних демократів в цілім сьвіті, а головно в Америці безпечну поміч і опіку, тодї можуть мати забезпечене перед всякими еміґраційними пявками. Коли би селяни належали до тих орґанізаций, найшли би велики опіку і поміч в часї пошукуваня через них праці в далекім сьвіті, не пропадали би марно без вісти, не ставали би ся жертвами ріжних несовісних мілїонерів та плянтаторів, що з нашого хлопа робять невільника в своїх плянтаціях в Америці.

Похором без мерця. В Кеслїн на Поморю стало ся сими днями ось така прикра подія. В тамошнім шпитали померла якась жінка і еї мали поховати із шпитальної каплиці. І ось зібрала ся численна жалібна громада, сьвященик виголосив надгробне слово а опісля того наступило погребане. В день по похороні найдено однак в кістници шпиталю жіночого трупа, який виявив ся ідентичним із жінкою, яку буцїмто поховано. Отворено отже гріб і домовину, але покозало ся, що вони порожні. Тепер отже вложено тихцем тїло в домовину і наново погребано.

J166 ШКОЛА.

Від 15. жовтня 1906 відчиняе ся в Scranton, Pa. при 712 W. Lackawanna Ave., школа для науки анґлїйскої мови і письма. Принимають ся хлопці, дівчата, хлопи і жінки. Вступ і наука безплатні. Школою управляють іспитовані учительки. Наука буде відбувати ся все в понеділок і пятницю від 7½ години вечером. Запрашае ся всїх.

Від Учачого Комітету

СПРАВИ „СОЮЗА“.

Отець духовний „Союза“:
о. Стефан Макар,
Box, 404, McKeesport, Pa.

Головний Уряд „Р. Н. С.“ на роки 1906—1908.

Предсідатель:
Константин Кирчів,
140 Essex St., Jersey City, NJ.

Місто-предсідатель:
Іван Парпляк, Terryville, Conn.

Касієр:
Алексій Шаршонь,
524 Pine & Franklin St., Shamokin, Pa.

Секретар фінансовий:
Семен Ядловский,
Box 76, Jersey City, N. J.

Секретар рекордовий:
Теодозий Лабовский,
Box 76, Jersey City, N. J.

Радні:
Т. Талпаш, Shamokin, Pa.
Лев Моніта, Lansford, Pa.
Михайло Беля, Holyoke, Mass.
Матій Семенюк, Sayre, Pa.
Андрій Овсак, Trauger, Pa.
Ф. Поливка, Hazleton, Pa.

Контрольна Комісія:
о. Лев Левицкий, Minersville, Pa.
Осип Стеткевич, Olyphant, Pa.
С. Калакука, Jessup, Pa.

Головний організатор:
Семен Ядловский,
Box 76, Jersey City, N. J.

Вступайте до Союза!

„Союз“ — одинока руско народна організація в Америці.

Принимае членів від 1 року до 40 літ житя.

Вступне після літ.

СОЮЗ ПЛАТИТЬ:

Посмертне за мужа $1000.00,
Посмертне за жінку $400.00,
Посмертне за діти від 15.00 до $300.00,

В разі утрати: а) обох очий ніг або рук $1000.00,
б) одноі руки, ноги або ока $200.00.

Сли отець родини в шпитали божевільних, Союз платить що року родині $150.00.

Хто хоче вступити до Союза, мусить вписатись також до братства, яке належить до Союза.

Важне для П. П. Секретарів Р. Н. Союза.

Повідомляю раз на все, що всі гроші належачі до каси Р. Н. Союза посилае ся так: на money-order-ах або чеках виписуе ся імя Alex Sharshon, Shamokin, Pa. Дальше так виписаний money-order або чек не посилае ся до Голов. Касієра, але враз з виказами до Голов. Секретара. Головний секретар опісля відсилае іх до Голов. Касієра.

С. Ядловский,
Голов. Секретар.

Посмертні вісти.

ДОБОШ ТЕОДОР, член Р. Н. Союза від. 113. New Florence, Pa. упокоів ся 21. Септембра б. р. забитий треном. Небіщик походив з Галичини села Середне Село пов. Ліско.

Вічная память.

Ч. 890. КВИТ $200.00. на дві ста долярів, котрі п. Михаіл Желем отримав яко посмертну запомогу по Николаю Желемови з Головної Каси Руского Народного Союза в Америці.

Ню Йорк дня 25 Серпняа 1906.

Михаіл Желем,
Сьвідки { Антін Шеремета, Іван Гетман.

Від місцевого Уряду Руского Народного Союза в Америці. Відділ (число) 108.

А. Довганюк, предсідатель,
Яків Корнат, секретар.

Ч. 891. КВИТ $200.00. на дві ста долярів, котрі п. Михаіл Желем отримав яко посмертну запомоги по Николаю Желемови з Головної Каси Руского Народного Союза в Америці.

Ню Йорк дня 25 Серпня 1906.

Михаіл Желем,
Сьвідки { Іван Гетман, Антін Шеремета,

Від місцевого Уряду Руского Народного Союза в Америці. Видділ (число) 108.

А. Довганюк, предсідатель,
Яків Корнат, секретар.

Рух
в відділах Р. Н. Союза.

Братство

сьв. Івана Хрестителя, відділ Р. Н. Союза 62, в Монесен, Па, повідомляе отсим всіх своіх членів, що кождий член котрий хоче належати до Союза мусить приходити точно на мітинґи в другу неділю по першім кождого місяця і своі вкладки поплатити. Хто не може сам прийти на мітинг, мусить гроші передати через другого, або гроші заслати до секретара на поннашу адресу, бо хто за оден місяць не заплатить до Союза, той буде вимазаний, бо братство за него не буде платити.

Василь Сивик, секр.,
1029 Highland Ave., Monessen, Pa.

Позір!

„Запорожска Січ“ в Микиспорті відділ 132, подае до відомости, що мітинґи відбувають ся що місяця першої суботи по пятнайцятім в власній гали точно о 8-ій годині вечером, а если пятнайцятий припаде на суботу, то того самого дня.

Січовик, котрий не явить ся на мітинґ, буде строго укараний січовим параґрафом, а так само кождий, хто не заплатить місячної вкладки через два по собі слідуючі місяці, буде вичеркнений так в Товариства, як і зі Союза.

За виділ:
Т. Каськів.

Братство

сьв. Ап. Петра і Павла віддіїл 6. в Бравнсвіл, Па., повідомляе, що мітинґ відбуде ся дня 28. жовтня с. р., і при тій спосібности пригадуе всім членам, щоби зараз вирівнали всі залеглости, бо кождий, котрий за один місяць не заплатить вкладки, вже на другий місяць зістане вичеркнений з Товариства.

Іван Петриско, секр.

Братство

сьв. о. Николая в Вилксбери, Па, доносить, що мітинґи відбувають ся в неділю по пятнайцятім в гали під церквою точно о 1-ій годині по полудни.

За Виділ: Antony Skrobiak,
40 Johnson St., Wilkes Barre, Pa.

Повідомлене.

Сим повідомляе ся всіх членів Братства сьв. о. Николая і Р. Н. С. відділ 42 в Пасейк, Н. Дж., що мітинґи товариства будуть від тепер відбувати ся все в другу неділю по першім і що кождий член обовязаний заплатити розмет точно що місяця, бо в противнім случаю стратить права членьскі.

За виділ:
А. Кузмич, предс.,
А. Хованець, секр.

Мітинґи

Братства сьв. Ап. Петва і Павла, відділ Союза 39, в Спракюв, Н. Й. будуть від тепер відбувати ся все в другу неділю по першім, на котрі мусить кождий член всегда явитись і місячну вкладку точно плагити. Хто через два по собі слідуючі місяці розмету не заплатить, перестае бути членом. З подальших плейзів можна посилати гроші на адресу:

Andrew Waryan,
106 Ontario Str., Syracuse, N. Y.

Від Уряду Братства
Федор Глива, предс.,
Гр. Гнатко, касієр,
Андр. Варян, секр.

Братство

сьв. Арх. Михаіла в Елмайра Гайтс, Н. Й. від. Союза 8, буде в місяцях жовтни і падолисті приймати нових членів без вступного. Проте, хто з Русинів еще не належить до жадноі нашоі орґанізациі, нехай користае з доброі нагоди і вписуеся до Братства, бо хто не є членом Братства, не може бути членом Союза, Вкладка мала, а поміч велика, однак кождий член мусить платити місячний розмет точно, бо як котрий не заплатить за 1 місяць, то буде вичеркнений.

Іван Тарбай, секр.

Братство

сьв. Йоана Хрестители від. 15 Р. Н. С. на Black Rock, Buffalo. N. Y. , подае отсим до загальноі відомости, що мітінґи будуть відбувати ся все в неділю по 9-тім. При тім запрашае всіх братів русинів, котрі еще не належать до жадноі нашоі орґанізациі, щоби як найчисленнійше приступали в члени так Братства як і Руского Народного Союза. Кождий Русин, котрий тілько впише ся до нашого Братства, буде в разі калітства або слабости обезпечений на 5 долярів тижнево. Руский Народний Союз платить 1.000 долярів посмертного за мужа, а 400 долярів за жену. Тож спішіть братя до так важного діла, бо біда не спить, тілько все заглядае поза плечі бідному робітникови, горніть ся отже „Свій до свого“, най наша орґанізация „Руский Народний Союз“ вростае як другі американьскі.

Григорий Видишь, секр.,
208 Amherst. Str. Buffalo, N. Y.

Братство

сьв. о. Николая від. 78. Р. Н. С. в Minersville, Pa., повідомляе всіх членів, що річний мітинґ відбуде ся 14. жовтня с. р. Кождий член, котрий не явить ся на той мітинґ, буде караний 1 дол. а кождий урядник 2 дол.

Mitro Kotlar,
Box 508 Minersville, Pa

Братство

сьв. Петра і Павла від. Союза 102. в Cleveland, O. повідомляе сим, що мітинґи будуть відбувати ся все в неділю по пятнайцятім о годині 2-ій по полудни в гали Sztifa на конер Herschel a Literary Str. Хто з членів не явить ся на мітинґ і не заплатить вкладки за оден місяць, тратить право до запомоги, хто не заплатить вкладки за два місяці. буде вичеркнений так з Братства як і зі Союза.

ВИДІЛ.

Братство

сьв. Івана Хрестителя від. Союза 26. в Scottdale, Pa. подае до відомости, що мітинґ відбуде ся 21-го сего місяця і просить при тій спосібности о вирівнане залеглостий, бо кождий член, котрий не заплатить вкладки за два місяці, буде вичеркнений з Товариства.

ВИДІЛ.

Оголошене.

Товариство „Зоря“ в Ню-Йорку подае отсим до відомости і для вигоди Ню-Йорских Русинів, що уряджуе **ВЕЛИКИЙ БАЛЬ** дня **13-го Октобра** с. р. в сали Liberty Hall 263. E. Houston St. Близші інформациі подасть ся пізнійше.

Також буде ся приймати нових членів в місяцях **Септембрі і Октобрі** без вступного. Охочі вступити в члени сего найстаршого в Ню-Йорку народного табору зволять зголосити ся на звичайні мітинґи товариства, що відбувають ся правильно кождої другоі суботи в місяци в гали під ч. 258-263 E. „Houston, St.

За Виділ тов. „Зоря“
Андрей Кашиньский, пред.

Великий Баль.

Великий баль устроюе братство сьв. Володимира в Ню Йорку дня 10-го падолиста с. р. в Liberty Hall при 263 E. Houston Str. Початок балю о год. 7. вечером. Вступ від особи 25 центів. На сей баль запрашаемо всіх ню-йорских та доохрестних Русинів і Русинок. Відомо вам, дорогі родимці, що наше братство є одно з найбільших в Ню Йорку і околици, тож відповідно до того по стараемо ся на сю забаву о як найліпшу музику, щоб усі гості могли доволі вигуляти ся. Балевий комітет ручить, що усі будуть належито обслужені а тим самим цілковито вдоволені.

А. Довганюк, предс.,
А. Шеремета, кас.,
Я. Корнат, секр.

Братство

сьв. Ів. Хрестителя в Голіок, Масс., відділ Р. Н. Союза 52, буде мати баль дня 27 Октобра 1906 в Hibernian Hall на розі улиць Фронт і Джан. Вступ 25 центів. На баль сей запрошуемо всіх членів тутошного братства як також всіх Русинів місцевих і замісцевих.

Комітет.

Оголошене.

4-тий Великий Баль, устроюе Руский Молодечий Клюб Поступовий в Star Vaudeville Hall, (давнійше Music Hall) 48—50 Gregory Str., Джерзи Сіти, Н. Дж. в Четвер дня 25 Октобра, 1906 р. Початок о год. 6. вечер. Запрашаемо всі поблизькі Товариства до як найчисленнійшої участи. За добру музику і чемну обслугу ручить бальовий Комітет.

Великий Баль

в Buffalo, N. Y. устроюе братство сьв. о. Николая дня 16-го жовтня с. р. в гали на Lovejoy & Central Ave близько церкви, на котрий мае честь запросити всіх Русинок і Русинів так місцевих, як і замісцевих. Добірна музика буде грати рускі танці. Початок о 7-ій годині вечером. Вступ 25 цнт. від особи. Дохід з балю призначений на церков сьв. о. Николая. За добру забаву ручить ся.

Балевий Комітет.

Вечерок

устроюе Товаариство „Любов“ в Філаделфії, Па. в суботу дня 20. жовтня с. р. в Washington Hall 523—5 S, 4th Str., на котрий мае честь запросити всіх Русинок та Русинів так місцевих як і замісцевих. Початок о годині 7-ій вечером. Вступ для мущину 15 цнт., для женщин 10 цнт. Музика знаменита. Хто хоче добре забавитись, най прибувае.

С. Демків, секр.

До всіх відділів Сестрицтва сьв. Ольги в Америці.

Повідомляю

що з причини резиґнациі Вп. Е. Струтиньскої, в уряду гол. секретарки, я установляю п. Стефана Калакуку, P. O. Box 4 Jessup, Pa, гол. секр. сестричним аж до слідуючої гол. річноі конвенциі. Касієркою остае на дальше п. Евдокія Калакука Box 4 Джесеп, Па. Каса сестрична находится в банку First Nat'l Bank в Scranton, Pa. на імя: сестрицтва сьв. Ольги в Америці. Во всіх справах сест. прошу удавати ся до гол. секретара.

о. Н. Підгорецкий, гол. предс.

Відозва до всіх відділів „Сестрицтва Сьв. Ольги в Америці.“

Сим повідомляю всі відділи „Сестрицтва сьв. Ольги в Америці“, що з причини відізду до краю Головноі секретарки тогож сестрицтва, Головний Уряд сестрицтва установив мене Головним секретарем тогож Сестрицтва до слідуючоі конвенциі. Длятого взиваю всі відділи, щоби сейчас поприсилали до мене всі залеглости з минувших місяців, як: виказы, переступні листи, чеки, моні-ордери і т. д., котрі треба виписувати на імя Головноі касієрки: Eudokia Kalakuka, Treasurer. Також спис новоприступивших членкинь, виключених, або суспендованих і т. д. Також щоби поприсилали до мене всі деклярациі і загальний спис членькии з кождого місяця.

Стефан Калакука, головний секретар сестрицтва Сьв. Ольги в Америці.

Адресувати треба:
P. O. Box 4, Jessup, Pa.

Де є?

Хто хоче шукати своіх краянів через нашу ґазету, мусить заплатити 25 центів за кожде оголошене наперед.

Пошукую

своеі жени Євки Ванатко і сестри Анни Суда, родом з Кривої горлицкого повіту в Галичині, котрі мають десь в Ню Йорку перебувати. Хто би знав дещо про одну або другу, зволить ласкаво донести на адресу:

Іван Ванатко,
Box 634 Carniny, N. Y.

Товаришки житя,

рускої дівчини, котра посідае хотяй 200 дол. — шукае 25 літний молодець. Мае 1100 готівки, є басом на секциі і заробляе $2.35 денно.

Зголошуватись просить листовно по можности з фотоґрафією на адресу:

Mike Dudar,
Albert Canyon, B. C. Canada.

Важне для різбярів!

Руска громада в Нортгемптон, Па. хоче в своій церкві поставити іконостас. Робота мусить бути артистично виконана. Хтоби хотів тоі роботи піднятися, най зголосить ся на адресу:

Rev. N. Dmytrow,
39-41 Northampton, Pa.

Зміна адреси.

Повідомляю усіх, кому на тім залежить, що моя теперішня адреса така:

Joseph Stetkewicz,
Box 375, Olyphant, Pa.

Помагайте собі самі!

Хто не хоче, або не може довше терпіти зимна, або не хоче більше працювати у фабриках, а хоче жити у краю із кращим кліматом, нехай роспитае нас про British Columbi-ю.

Тут клімат прехороший, край овочевий. Місто Vancouver сильно зростае і мае перед собою сьвітлу будучність як одинокий найлучший порт над Тихим Океаном. А землі коло міста зростають в ціні, тепер як раз купувати.

Ми парцелюемо великі фарми і заселюем нашими людьми. Нехай бисьмо мали хоть одну нашу кольонію над Тихим Океаном.

Зарібки тут добрі, в майнах, лісах і трачках а й дівчат богато знайде службу від 20 до 30 долярів місячно.

Хто бажае інформацій нехай питае нас — а не пожалуе. Адрес:

Geo. Syrotiuk & Co.,
Box 482,
Vancouver, B. C.,
37— Canada.

Надіслане.

З Mahanoy City, Pa.

Всепочтенному Г. Павлу Ю. Жатковичъ, Редактору А. Р. Вѣстника!

О. І. П. Г. отпоручалъ въ вашемъ Вѣстнику (ч. 33) мой „Старославянскій-угорскій-русскій-нѣмецкій“ словарь, Вы же, который его ани въ рукахъ не имѣли, непріятельскимъ способомъ подали критику о немъ, сію рукоятну неправду, что: „Словарь тотъ есть репродукціею нѣмецкими и россійскими писателями изданныхъ того рода Словарей.“ Пане, ваше твержденіе отъ перваго, до послѣдняго слова, неотвѣтствуетъ правдѣ. Прошуся Васъ, якъ можетъ одинъ уважанный человѣкъ таку неправду, а такъ смѣло написати, то я похопити не можу.

Вы, правда, неѣмѣете понятіе, что такое сочиненіе, якъ словарь сей на четырехъ языкахь написанный, якъ тяжкая, многолѣтная, утомительная праца.

Вы, честный критикъ мой, когда ужъ сте зневажили, очернили словарь мой, такъ умствуете: „Угро-русскій звычайный народъ потребуетъ... русскіи книги, писаны на народномъ, добрѣ понятномъ языку, изъ которыхъ бы просвѣщался, набралъ духа и отважности защищати свои народны права и привилегіи, ненарушимость своего обряда, своего набоженства русскаго своего языка“... Вы правду имѣете, но чтобъ тотъ нашъ народъ свой обрядъ, свое набоженство русское любилъ, защищалъ, то ему и разумѣти его потребно: а въ томъ я имѣю правду; а мене едино то возбуждало, къ составленію сего словаря, въ которыхъ Вы ничего не найдете изъ „россійскихъ или нѣмецкихъ того рода словарей“! Якъ могли, якъ отважилися Вы то писати о моемъ словарѣ, что въ немъ: „русскій выкладъ есть велико-русскій или россійскій, который нашъ народъ тоже дуже слабо розумѣетъ“!? Якъ посудять Васъ про сію критику, про тоту несправедливость, неправду, когда они увидятъ въ моемъ словарѣ выкладъ русскій, который со всѣмъ простонароднымъ языкомъ написанъ, такъ что его каждый русинъ поразумѣетъ.

Впч. Г. Редакторъ Вѣстника: когда „Общество Уніо“ приняло словарь мой къ изданію, не меньши мужи препоручали его, якъ Иванъ Силвай (Уріилъ), нашъ краснорѣчивый писатель русскій, и Эмануилъ Рошковичъ профессоръ, которыхъ народолюбіе, щирое русское сердце и Вы самъ познали; такихъ мужей врученіе и удобреніе епархіальныхъ правительствъ захранитъ словарь мой, отъ вашего благожелательнаго пророчества и онъ не будетъ тамъ лежати въ нѣкоторой бочной комнанѣ, или въ пивницѣ общества „Уніо“ и не будетъ служити забавкою-игрушкою для мышей и щуровъ... моимъ молю...“, пря... епарх. правительств... варь мой разпоряди... пити, про всѣ паро... и школьны библіоте... не, еслибъ бы Вы бы... словарь прочитали, но и обьективно п... ковали, тогда и В... были написали о нем... каждый честный, св... рядъ любящій, его п... мити хотящій, и уч... лающійся Русинъ, н... бы забыти купити т... ширну и туню (...) книгу!“

Нашъ народъ лю... тати св. письмо, ... свой красивый, и ... касается нашего р... набоженства; но, п... Васъ, якъ же может... русинъ поразумѣти ... письмо, которое и ... теллигенція не сов... зумѣетъ? Не нужно... му, учитися хотяще... сину, подати въ ру... кую книгу, съ по... которой онъ бы св... бимое св. письмо и ... свой старославянскій ... зумѣлъ?? Отворте ... самъ письмо святе, ... дите, что и Вамъ п... ный сей словарь, чт... знали, прочто упот... ются и гдѣ поедны ... что означають въ ов... мѣ находящіися зна... пираціи, что значать ... изъ иныхъ языкахъ п... ходящія, якъ на пр. ... тріклінъ, аселисилъ, т... тонъ“ и пр. и пр. и... рославянски слова: „... ще, надраги...“ и пр. ... да, я не про тѣхъ ру... написалъ словарь, ... въ наукости живутъ ... мерти хотятъ, но про ... которы учатся, а т... слава Богу, тысячами ... ете; та не достойно-... потребно-ли, чтобъ м... научали и въ томъ, ... имъ такъ милое, чт... въ такой учтивости т... ютъ, черезъ что они ... перь русинами остал...? А к... усплуется слов... моимъ поразумѣти св... сьмо, тотъ усиловно ч... и други поучительны ... ги!! А если Вы, Г. ... тикъ, преукажете, что ... варь мой „есть репро... ціею россійскихъ или ... мецкихъ того рода с... рей“, или что выкладъ ... скій есть на россійск... е. на великорусскимъ ... ку написанный, то я п... тѣмъ русскимъ свѣт... предъ которымъ Вы м... т. е. словарь мой, н... самъ себе, въ чудесн... свѣтлѣ представили, о... зую ся сложити $100.00, ... цѣль, якую Вы означ... Вы заручте лемъ $10.... Вы, якъ редакторъ, имѣ... бы подати примѣръ пр... ды!

Вы, г. П. Ю. Жатковичъ возбуждаете, — а въ томъ и правду имѣете, — чтобъ про народъ поучительны книги писалися, и отзываетеся на други народности... но Вы самъ примѣромъ, что тоты народности, а особливо редакторы ихъ, труждающихся про народъ, инымъ способомъ оцѣняютъ, якъ Вы то съ мною зробили. Вы докончили ва-

шу статью противъ словаря моего, съ тѣмъ: „Amicus Plato, sed magis mihi amica veritas"!... veritas (правда)? Ваше побужденіе и вашу критику въ согласіе принести не можно!

Я на вашу критику заслалъ Вамъ пару листовъ словаря моего, и одно объяснительное письмо и просилъ Васъ, чтобъ Вы, удостовѣрились о неправдѣ критики вашей, и ю исправили; но на дармо ожидалъ отъ Васъ правды, и я долженъ, безъ вызыванья полемики, честь свою защищати, ибо Вы мене обвиняете въ кражѣ-письменной и въ лжи такъ мене, якъ и издателя, или лучше сказанно тѣхъ мужей, которы словарь мой ревидовали, т. е. бл. п. Эмануила Рошковичъ, Петра Гебей, и Др. Василія Гаджеіа профессоровъ, которы то пишутъ, что сочиненіе мое есть: „единственное въ своемъ родѣ, но токмо въ угорской но и **въ славянской литератури**, истинно званное дополнити нашъ недостатокъ литературный."

Я словарь составилъ не лемъ для угорскихъ русиновъ, его можетъ употребити такъ само добрѣ и галиційскій русинъ, но и самъ россіянинъ, и употребитъ его и нѣмецъ и мадяръ, который съ такими дѣлами заниматся, прото есть написанъ, на четырехъ языкахъ.

Повторительно прошу Васъ, Г. Жатковичъ, будьте ласкавый словарь мой пресмотрѣти, прочитати, и вашу несправедливу критику исправити.

Съ почтеніемъ пишусь:

о. Эмилій А. Кубехъ,
сочинитель стар. слав. словаря, изданнаго „Общ. Уніо".

Що стало ся?

Вже довший час як „наші патріоти" (?!) в Філадельфії, Па. зібрали по кілька долярів на українські цілі: С. М. на Руску Бурсу в Н. Санчи, а М. Д. на Руску Бурсу в Йонкерс, Н. Й., то мимо кількаразового упімнення, до сего часу ми не бачимо жадного справозданя з сих гроший. Тож ми дателї запитуєм: Що стало ся? Длячого ви, панове, не вислали сих жертв там, де они призначені? Або чому-б не вислати на українські цїли, як примїром „Революційна Українська Партія", „Воєвий Фонд" або „Народний Фонд"? Вже час. Єсли-ж ви, панове, хочете збирати жертви на дальше в той спосіб, то ідїть собі поміж „ваших", а не вдавайте Українців, єсли ними не єсьте. Як не залагодите сего в коротці, то ми з вами поступимо явнїйше. Здойміть маски, бо як нї, то ми з вас зодремо.

Інтересований.

— Хто пришле менї докладні адреси своїх знакомих перебуваючих в Америцї, тому вишлю в презентї або мапу Австрії або Америки, або красну книжку до воленя. 37-

John Nemeth,
457 Washington Str. New York City.

Коли посилаєте адреси, напишіть, що вичиталисьте оголошене в „Свободї".

Волоцюга.

(Оповіданє.)

В послідних часах став хтось обтинати в двірскій стайни хвости коням. Що дня, коли парубки пішли в поле на роботу, хтось непрошений приходив до стайнї та обтинав стоячим там коням хвости. Кілька разів засїдали ся парубки, щоби злапати злодія але на дармо. Одного дня пішли парубки в поле і замкнули стайню на колодку. Але кількох з них засїло ся за не далекою липою та чатовали, чи не надійде той обтинач хвостів. В недовзі побачили якогось хлопчика, як виліз на дерево, що припирало до стайнї, з дерева перескочив на дах, віднял кілька снопків з даху, вліз через отвір на під а з відтам спустив ся до стайнї. Парубки отворили тодї чим скорше двері, та зобачили того хлопця, як забирав ся до обтинаня хвоста найкраснїйшому коневи, панського му верхівцеви. Коли зобачив тілько парубків опустив руки в діл, очи спустив в землю і навіть не думав о обороні, видачи свою безсильність. Він мав около 17 лїт, був босий, обдертий, а вигляд єго лиця здраджував, що сей хлопчина був послідним урвителем. Безсильна злість відбивала ся з єго чорного лиця, по котрім покотили ся ясні слези. Они змягчили, здає ся, єго бітеність, він склонив голову та неначе плакав над своїм оплаканим станом.

Парубки почали приглядати ся з цікавости тому малому злодієви, а оден з них пізнав свого колишнього товариша. Він пригадав собі, як сей хлопец виріабляв усїм такі псоти, що в кінци мусїли єго з школи вигнати, а що він не мав родичий тож піпов до міста, там розносив печиво, замітав улиці відтак десь волочив ся без занятя, ходив за прошеним хлібом а властиво все трудив ся злодійством. Через тую злодійску жилку не міг він нїгде утримати ся на службі. Не крав він властиво на се, щоби потребував, але так більше з псоти от як примїром ті коначі хвости.

— А як ся маєш Федю, щож тебе тут загнало за тими кіньскими хвостами, — кликнув сей парубок до него. Иньші почали тиснути ся до него та питати ся, що він зробив з тими хвостами. Він лише „відповідав однаково „я продав" а більше не хотів уст отворити.

— О то буде та дорого коштувати, сказав оден. Другий засміяв ся з кпинами та каже: Він хоче конечно дістати ся до арешту, щоби міг там добре їсти та виспати ся. Длятого лучше протягнїмо го та вичислїм єму пядесять батогів.

— Добре, добре, кликнуло кілька голосів, треба вибатожити котюгу а потім вичесати го добре кіньским згребльом.

Всї згодили ся на то, щоби волоцюгу вибити, але самі не могли того робити без відомости оконома. Длятого чекали з екзекуцию доки не надійде оконом, а кількох цікавійших почало питати ся Федя, що волить, чи щоби єго дати замкнути до арешту, чи щоби єго добре вибатожити.

— Вибийте мене радше, — сказав відразу Федь. Усї здивували ся, але давний товариш Федя сказав, що він нічого так не боїть ся як неволї. Вільність цїнить він над жите, казав він, длятого волить він батоги як арешт.

Федя привязали до дерева, доки не прийде оконом а самі пішли до своїх занять. А щоби Федь не пробував вирвати ся, тож поставили коло него одного парубчака, Михася, котрим завсїгди послугували ся задля єго добродушности.

Михась сїв собі недалеко вязня, щоби го пильнувати. По якійсь хвили зробило ся єму жаль сего нещасного хлопця, которого вніщний вигляд вскавував на єго нужденне жите. Він пізнав, що тут не винен був сей нещасний Федь, котрий представляв правдивий образ упадку, але ті нещастні обставини серед яких він виріс. Круглий сирота, пустив ся він самопас на незнані манівці людского житя, серед котрих заблукав ся та упав так низько що нині есть послідним злодієм-волоцюгою.

І для чого то так? Михась зрозумів, що сему хлопцеви бракувало чогось, що не далоби ся єму звихнути ся, се єсть серце котре міг єму дати лише він, по смерти родичий. Чужі люди не дали єму серця, він почув свій обовязок показати єму своє прихильне серце, а може сей упавший хлопець перестане волочити ся та красти, коли почує що таки на світі єсть одно серце, котре бє для него прихильнїйше.

— Коли-б ти навіть украв, почав Михась говорити перший, то я еще не казав-бим бити ані замикати. Моє сумлїнє на то не позволило би. І я до того не допущу за жадну цїну.

Федь піднав свої остовпілі очи на Михася.

— Нї, вадохнув він по кількох хвилях, менї вже все одно. Я не бою ся арешту. Я вже мав в житю своїм одну хвилю, по котру з приятностию буду все думав в неволї. Я буду думав про вас. В моєй волоцюзї ваше серце лише забило живійше для мене. Се вже досить!

— Нї, тебе не замкнуть хотай би я мав через тоє стратити службу.

— Алеж то не може бути, я не міг бим так жити в тревозї о вас. Ви єсьте панський наймит, а я що — волоцюга! Я вже не можу нїчим бути і навіть не стараю ся зблизити ся до людий, за богато нагромадило ся межи ними а мною. Коли-б не ви то я не знав бим, що жию на світі серед людий.

Михайло потряс сумно головою та сказав:

— От щобись так став моїм приятелем — то певно мігбись еще зблизити ся до людий та стати їх другом.

— Нї... відповів Федь неначе в розпуцї. Я не можу бути вашим приятелем, бо я не міг бим знести вашого встиду і погорди задля моєї приязни. Ваша добра воля тішить мене більше як ваша робота, котра і так на вічо не здалаб ся.

— Побачимо, чи на нїчо не здасть ся, сказав Михась а при тих словах, відрізав Федя від дерева, дав єму до кишенї кілька центів та казав чим-скорше утїкати. Коли Федь почув ся на волї, не міг з радости і слова промовити лише стиснув руку свого освободителя та чим скорше утїк бо бояв ся щоби го не зловили.

Коли прийшли инші парубки і почали питати ся за Федьом, тоді Михась сказав попросту, що єму здавало ся, що Федь не винен і длятого він єго пустив. Парубки сьміяли ся з добродушного Михася, котрий дав ся здурити такому волоцюзї, але Михась був щасливий, єму так легко було на серцю, хотай він сам властиво не знав длячого. Єму здавало ся, що сей злодій волоцюга Федь стане порядним чоловіком і буде єго приятелем.

Через кілька днів не мав Михась жадної відомости, що стало ся з Федьом. Аж одного поранку зобачив на своїм вікнї китицю рож. Він сейчас догадав ся, що се мусить бути діло Федя. Хоть як дитинним був сей доказ вдячности сего волоцюги, то таки наповнив він серце єго якоюсь неописаною радостию. Такі китиці находив він на своїм вікнї через кілька день, але єго самого не міг він ніяк злапати. Одного разу побачив ті рожі поблизький огородник, а що єму вже від довшого часу хтось обривав в ночи рожі в огороді, тож він прийшов подивити ся, чи ті рожі не походять з єго огороду. Тоді доперва пізнав Михась, що ті рожі були крадені у огородника. Він засмутив ся тим дуже, бо мав явний доказ непоправности Федя. Вияснив він все огородникови та сказав що напише до него, щоби не робив більше того, бо крадені рожі не справляють єму зовсїм приємности.

Того самого вечера положив він на вікнї картку до Федя, в котрій написав ті слова: „Невискаваний справляєт менї біль тими украденими рожами. Колиб ти приніс менї одну рожу, на котру ти заслужив, то тисячь рази більшу мав бим з того приятність, як з тих украдених рож. Сусїдний огородник має заняте для тебе. Стань у него на службу а діставнеш досить рож і для мене і для себе."

Коли Федь прийшов рано з рожами, побачив той лист, взяв го а коли перечитав, не клав вже рож того дня на вікно, аж за другий день, на котрих положив карточку з написею: „Ті суть заслужені!"

Ще того самого дня довідав ся Михась, що Федь став на службу у сусїдного огородника.

Закинув своє погане жите і став хосенним членом людскої суспільности. Чого не зділалиби тїлесні кари і тюрма, зділало сочувствіє в недоли і жичливе серце!

І. Г.

Всячина

МОЛИТВА.

О правдо сьвятая, озовись! Нехай вже раз настане воля твоя рівна для всїх. Хліб дай їсти лише тим, що на нього працюють а нїколи неробам. І прости нам наші провини, що ми так довго — довго позволяли неробам жити з нашої праці. О, дай, щоб ми на дальше були осторожнїми творити щось подібного і стережи нас від хрунївства. Бо тілько тобою здержуєть ся слава, доля й воля по віки. Амінь.

В. Г.

СЕНЗАЦИЙНИЙ ВИНАХІД.

До Daily Telegraph доносять з Мадриту, що електротехнїк Quevedo в Сан Себастиян зробив сензаційний винахід. Винайшов він спосіб кермованя кораблями із суші без проводу, при помочи т. зв. герценівских філь. Недавно зроблено в присутности короля і королевої пробу з малим моторовим судном, котра випала дуже удачно. Quevedo будує тепер прилад до кермованя великими кораблями.

ПРОМОВА РЕВОЛЮЦІОНЕРКИ ПЕРЕД СМЕРТИЮ.

Як доносять часописи, звісна революционерка Зинаида Коноплянниківна, що убила ґенерала Міна, виголосила перед военним судом на свою оборону таку промову: „В часї слїдства питали мене, хто дав менї право убивати. Яко член социально-революційної партії відповіла я те саме, що все говорять мої товариші. Партия постановила на білий чи радше кровавий терор правительства відповісти терором червоним. Терор нашої партії вимогло само правительство. Яко дитина народу — мій батько був вояком, мати селянкою — спитаю вас мовою простого народу; Хто дав вам право держати нас цїлі віки в темноті і убожестві, хто дав вам право слати нас до вязниці, на вигнане, до примусових робіт, хто дав вам право стріляти нас десятками, вішати, цїлими сотками мордувати? Ви привластили собі то право самі, яко сильнїйші, санкціонували єго власними законами. Однак тепер приходить час на нове право, на право народа, котре справедливійше від вашого нелюдского права. І тому праву ви видали борбу на смерть і жите. Знаєте добре, що з упадком вашого права і ви також згинете, що живили ся тим правом, як шакалї стервом. А ми, дїти народа, борці за свободу чуємо силу і право виступити до бою з вами, представниками автократичної і бюрократичної самоволї". Свою оборону закінчила Коноплянниківна такими словами: „Засудите мене на смерть. Однак де небудь умру, на стричку, чи в копальнях, чи у вязници, умру з одною лише думкою: Нехай мій нарід простить, що я так мало могла єму дати — лише своє жите. Умру з повною вірою, що прийде день, коли завалить ся хиткий престол, а понад широкий российский край зійде сонце свободи".

СПАЛЕНЄ ВДОВИ.

„Phoenix", орґан паленя мерців, приносить ось таку вістку: Недавно зайшов знов случай спаленя вдови в провинції Беґар в північних Індиях. Там помер оден Брамін і єго тїло мали спалити на кострі, уставленім серед ріки. Заки єго підпалено, сїла вдова, викупавшись вперед та прибравшись немов на весїле, біля трупа і приказала свому синови підпалити костир, що він і виконав на спілку з чотирма другими Брамінами. Як полумінь досягнула вдови, вона зачала перевертатись на всї боки, а вкінци станула і звернула ся лицем до заходячого сонця. Але в ту мить впала і спопеліла з трупом мужа в очах цїкавої товпи серед звуків індійскої музики. Серед місцевого населення отсе спаленє вдови викликало загальне признанє, за те анґлійскі власти подивились на справу инакше і потягнули до судової одвічальности Брамінів і трох других Індийців, котрі понесять вину спаленя і посаджували їх на вязницю від 9 місяців до пята лїт.

ПЕС ОБЖАЛУВАТЕЛЕМ.

„Варшавскій Дневникъ" розказує дуже цікавий випадок, як то пес причинив ся до викриття убійників свого пана. Д. 6. м. м. в четвер на ул. Сліскій в Варшаві вісьмома револьверовими вистрілами ранено якогось робітника, а підчас тої стріланини одна куля поцїлила якогось Іґн. Пухальского, що під той час переходив улицею з своїм вірним пудлем. Раненого Пухальского поготівле забрала до шпиталю, а пудель побіг за напасниками, відвів їх до хати і положив ся при дверях. Коли до хати війшла поліция, пес люто кинув ся на своїх хвилевих господарів. Запитані о причину, почали мотати ся у відповідях; для того заряджено дальше слідство, котре викрило убійників.

1167

— Впишіть ся до „Читальнї". Лише 1.50 дол. на рік. За ті гроші будете діставати одну цікаву книжочку кождого місяця. Адресуйте:
CZYTALNIA,
Box353, Scranton, Pa.

Иа продаж тано

2 лоти 40x150 і 45x150 (один з них корнеровий) в Скрентон, Па.

Близших пояснень удїляє Редакція „Свободи".

— „СВОБОДА" посилає гроші до всїх частий сьвіта по тій самій цїнї, що всякі чужі аґенти. Гроші доходять до краю за 12 днів. Чого волочитись по чужих, коли свої могуть вас так само обслужити. Адресуйте:
SVOBODA,
Box 353, Scranton, Pa.

Лиш 30 долярів!
За шифкарту з Ротердаму до Ню Йорку або з Ню Йорку до Ротердам.

Дорога морем тревае 9 днїв.

Кораблї відходять:

З Ню Йорку:
В Вівторок Новембра 13 в полудне.
В Вівторок Новембра 27 „
В Вівторок Децембра 13 „
В Вівторок Децембра 27 „

З Ротердаму:
Октобра 26-го, Новембра 10 го, Новембра 24-го, Децембра 7 го.

ТІ САМІ КОРАБЛЇ ідуть також просто до **ЛЇБАВИ** в Росії, і назад.

Шифкарта з Лїбави до Ню Йорку коштує **$31.50.**
з Ню Йорку до Лїбави **$37.00.**

Хто їде з Росії і хоче мати пашпорт, мусить доплатити до шифкарти **10 долярів за пашпорт.**

Шифкарти і близших пояснень можна дістати в редакції »СВОБОДИ«.
SVOBODA, Box 353, SCRANTON, PA.

Фарми на продаж!

1) Фарма около 80 акрів. 2 добрі сади, трохи малого овочу. 12 акрів лїса. Дім на 1 і пів поверха, 9 комнат; стодола, добра жерельна вода. Около 6 миль від 3-ох желїзниць. 2 милї від Crystal Lake, 1 і пів милї від Lake Idleville, 2 милї від Dundaff, 1 і пів милї від Clifford. Школа коло фарми. Цїна $2,150.00

2) Фарма 42 акрова, сад, добрий дім, 8 комнат; стодола і шопи. Добра вода. Миля від міста. 3 милї від Erie дипа. Цїна $1,800.00.

3) 75 акрова фарма. 2 доми. Стодола, добрий сад, трохи лїса. Керниця і потік. Дві милї від міста Москав. Цїна $2,100.00.

4) Фарма 42 акрова, добрий дім з 9 комнатами, стодола, всїлякі овочі. Добра керниця і потік. 1 миля від желїзницї. 2 і пів милї від Москав. Цїна $1,500.00.

Всї ті фарми недалеко Скрентон, Па. Близші інформації в редакції „Свободи", 203 Linden St., Scranton, Pa.

ЧИТАЙТЕ!

Спис книжок, які продаємо:

Золоте перо Celtric 1.00 дол. Золоте перо Sanford 2.00 дол.

Атлас цїлого сьвіта, англїйский, 105 мап, над 300 сторін, подає імена і людність 40.000 міст цїлого сьвіта 1 дол.

Мапа Сполучених Держав і цїлого сьвіта 4 стопи широка а 6 стіп довга (инші продають по 5 дол.) у нас лиш 2 дол.

Адрес треба всегда виписати англїйскими буквами і то дуже виразно.

Адресуйте:

Svoboda, Box 353, Scranton, Pa.

Чи чули Ви, що „Свобода" посилає гроші до краю?

Чомужь посилаєте все ще гроші через чужих?

Хто пішле до краю через „Свободу" не менче 50 долярів нараз, той дістане в дарунку гарний календар.

Адрес:
SVOBODA, BOX 353, SCRANTON, PA